NICC Magazine 5 /2020

Eerste handgeschreven tekst van het Wilhelmus ca. 1570 Zie: pagina 15

In dit nummer:

Blijf waar je bent; Nederland zit vol.....2

Geschiedenis is de nieuwe religie.....4

Drees wilde komst van Indische Nederlanders tegengaan.....9

De tragedie van Soerabaja.....10

Murder and Mayhem in Seventeenth Century Cambodia.....13

Het Wilhelmus.....15

Sophiahof – Van Indië tot nu.....18

Indische jongens uit Den Haag kozen massaal voor het verzet.....22

JES Nieuws.....23

Column.....26

Heimwee naar een plek die ik niet ken.....27

Taman Indonesia gaat weer open.....29

De grootste juwelenroof aller tijden vond plaats in Indië.....30

Links4u.....31

COVID-19 VIRUS.....33

Het grootste GRATIS e-magazine ter wereld voor de Indische gemeenschap

jaargang 12, mei 2020 | abonnees: 9900

Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Van de redactie

De corona-crisis sleept zich voort en nog steeds staat bijna alles stil. Toch hebben we weer een interessant nummer voor u weten samen te stellen. We beginnen met enkele artikelen uit de tijd van de repatriëring, waarbij eens te meer duidelijk is dat Nederland en met name de Nederlandse regering helemaal niet op de Indische mensen zat te wachten. Dan een stuk over de beruchte massamoord op de (vermeende) communisten in Indonesië. Ook een uitgebreide boek-bespreking over een Engelstalig boek, dat zich grotendeels afspeelt in Cambodja, maar toch hier thuishoort omdat het een stuk geschiedenis is van de VOC. Verder een bijzonder leuk artikel over ons Wilhelmus, het oudste volkslied ter wereld. De redactie wenst u weer veel leesplezier toe en vooral: blijf gezond.

Heeft u zelf een item, waarvan u denkt dat dit onze lezers zal interesseren? NICC Magazine stelt haar redactionele inhoud met alle plezier voor u open.

Graag willen wij u ook wijzen op de mogelijkheid ***NICC Magazine als advertentie medium*** te gebruiken. Hierbij een oproep aan alle lezers die eigenaar zijn van een bedrijf of er werkzaam zijn als PR manager om NICC Magazine als mogelijkheid te zien om ***uw bedrijf of product onder de aandacht*** van nu bijna 10.000 abonnees te brengen. Tevens willen wij een beroep doen op uw ***waardering*** als abonnee voor het zeer vele werk dat wij maandelijks aan NICC Magazine hebben. Houdt u in gedachten dat NICC Magazine geheel GRATIS is, hetgeen echter niet betekent dat wij geen kosten hebben. Juist in deze tijden is ***uw betrokkenheid*** bij NICC Magazine van groot belang en vragen wij u een ***VRIJWILLIGE DONATIE***. Wij zullen u daarvoor zeer dankbaar zijn en u zult verzekerd zijn van een blijvende gratis toezending van uw geliefde en gewaardeerde NICC Magazine. Onze volledige bankgegevens zijn: (BIC: RABONL2U)
NL39 RABO 0129 216 836
t.n.v. ***N.I.C.C.*** *Den Haag NL*.

Mogen wij u tenslotte vragen om NICC Magazine zoveel mogelijk bij uw familie, vrienden en kennissen onder de aandacht te brengen? Vraag hen ook gratis abonnee te worden. Wij wensen u weer veel plezier met uw NICC Magazine. Mede dankzij uw donaties en advertenties kan NICC Magazine helemaal GRATIS blijven.

Hans Vogelsang, hoofdredacteur.

Blijf waar je bent; Nederland zit vol!

Door: Han Dehne

De boodschap van de Nederlandse Overheid: Als u overweegt naar Nederland te komen, het is beter dat u niet komt! U als Indische Nederlanders zullen en kunnen het in Nederland nooit redden. De meeste van U hebben niet dat doorzettingsvermogen.
Deze nieuwe Nederlanders hebben nooit geleerd en waren niet gewend de handen uit de mouwen te steken. Ook zijn er voor hen in Nederland nauwelijks reële bestaansmogelijkheden.

Bovenstaande visie geeft aan hoe de overheid toen over de Indische Nederlanders dacht die toen zij zich nog in het voormalig Nederlands Indië bevonden.
Juridisch gezien waren ze gewoon Nederlander, maar toch waren ze niet welkom in Nederland. De overheid heeft daadwerkelijk het bovenstaande geprobeerd en ook getracht om het uit te voeren. Onder andere door een rijksvoorschot voor de overtocht van repatrianten te weigeren of te vertragen. Ook werden de quota's voor het verstrekken van visa voor spijtoptanten enorm vertraagd.

Een betrokken minister, die mede verantwoordelijk was voor de Overzeese Rijksdelen en waarvan bekend was, dat hij niet veel kennis had van Indische zaken, verkondigde dat het verstandiger was voor de Indische Nederlander om te kiezen voor het Indonesisch staatsburgerschap.
Bovendien zag hij problemen met de aanpassing van de Indo's binnen de arbeids-markt in Nederland, want ze kunnen het Nederlandse arbeids-tempo toch niet aan.

De overheid handhaafde haar standpunt, dat de Indische Nederlanders in Indonesië moesten blijven. Premier Drees stelde zich op het standpunt dat Indische Nederlanders niet in aanmerking kwamen voor een rijksvoorschot op de reiskosten.

Echter die zelfde Nederlandse regering kon de Indische Nederlanders, die al hun hebben en houden verkochten en daarmee hun reis zelf konden betalen, niet tegen houden. Het waren namelijk ook Nederlanders. Echter ook deze mensen, om hun tegen te werken, Deze mensen kregen bij aankomst in Nederland een verzorgingsregeling van een lager niveau.
Naast de verslechterde omstandigheden voor de Indische Nederlanders, werd de verhouding tussen Indonesië en Nederland er ook niet beter op.

In Nederland begon men in te zien, dat de toestand in Indonesië zodanig was, dat men wel verplicht was de Indische Nederlanders te helpen. De versoepeling van het beleid werd niet door het hele kabinet ondersteund. Vooral de heren Suurhof en Drees hebben zich hier tegen verzet.

Nadat allerlei restricties waren opgeheven, kon iedere Nederlander in Indonesië op financiële hulp aanspraak maken indien men naar Nederland wenste te gaan." Deze vorm van hulpverlening was gebaseerd op een voorschotstelsel waarin van de betrokkenen werd verwacht dat zij na aankomst in Nederland (een deel van) deze kosten zouden terugbetalen.
Vanaf I960 reisde men overigens steeds meer per vliegtuig totdat in 1964 alle migraties per boot geheel vervangen werden door migratie per vliegtuig.

Er werd spoedig na aankomst in Nederland en soms reeds halverwege de bootreis naar Europa kleding en schoeisel verstrekt waarmee men beter beschermd was tegen het koudere klimaat. Alleen in de perioden van versnelde repatriëring - omstreeks 1950 en 1958 - en toen men per vliegtuig kwam, werd het Rode Kruis ingeschakeld om dekens te verdelen onder de gearriveerde migranten die nog niet over warmere kleding konden beschikken.

Deze kledingverstrekkingen bij aankomst vonden gratis plaats, behalve in die gevallen waarin migranten vermogen of voldoende spaargeld bezaten. Met het reguliere inkomen werd hierbij geen rekening gehouden. Vrijwel iedereen had dus een eenmalig recht op warmere kleding voor een tijdsduur van een jaar. Indien de kleding niet aan boord werd geleverd, kon men na aankomst bij een aantal door de overheid aangewezen winkels – in een latere fase in de centrale opvangcentra in Zutphen en Bennekom warmere kleding aanschaffen.

Dit gebeurde echter wel op basis van een bescheiden budget en met de nieuwe uitrusting diende men niet al te kieskeurig te zijn. In Nederland gearriveerd werd men, indien men (nog) niet over eigen huisvesting beschikte, in hel algemeen over de sinds 1950 beschikbare contractpensions verdeeld, in afwachting van definitieve huisvesting.

Vóór 1950 hebben er eveneens opvangcentra bestaan, doch die dienden uitsluitend voor tijdelijk verschaffen van onderdak. Met name veel evacués en personen die met recuperatieverlof in Nederland waren, maakten van dit geboden onderdak gebruik.

In de contractpensions waren de pensionhouders verplicht zich de door de overheid in pensions geplaatste personen voor een bepaalde tijd onderdak, voeding en volledige verzorging te verschaffen.
De overheid verplichte zich voor deze volledige verzorging tot het betalen van een bepaald bedrag per persoon aan de pensionhouders. Uit enquêtegegevens die meereizende ambtenaren (zogenaamde boord-ambtenaren) op de schepen op weg naar Nederland verzamelden kon de overheid onder meer opmaken hoe groot de behoefte aan huisvesting in contractpensions zou zijn.

In april 1951 werd een aantal van 632 contractpensions geregis-

treerd met 17.234 gasten. Dit was het hoogste aantal contractpensions en bewonersaantallen dat gedurende de ruim twintigjarige migratieperiode werd bereikt Van 1950 tot 1969 verbleven totaal 134.000 personen voor kortere of langere tijd in contractpensions.

Bewoners van contractpensions betaalden 60% van hun netto gezinsinkomen (exclusief verwervingskosten) als een bijdrage in de kosten van huisvesting en voeding. Indien men geen of zeer geringe inkomsten genoot, kon er in het contractpension een bescheiden zakgeld worden uitgekeerd, dat later niet werd teruggevorderd.

Repatrianten die in de contractpensions verbleven, moesten 60 procent van het netto gezinsinkomen afdragen als bijdrage in de kosten voor huisvesting en voeding. Bij aankomst tekenden ze een volmacht waarin instanties van wie ze inkomen ontvingen, werden gemachtigd de gelden over te maken aan het ministerie dat 60 procent als 'verschuldigde bijdrage' van het inkomen inhield en 40 procent aan de rechthebbende doorbetaalde. Alle gezinsleden moesten bijdragen in deze kosten, met uitzondering van schoolgaande kinderen die tijdens de vakanties bijverdienden.

Wie weinig of geen inkomen had, kreeg gedurende het verblijf in het pension zakgeld uitgekeerd. Dit zakgeld hoefde niet te worden terugbetaald - in tegenstelling tot de voorschotten voor de reis en kleding die wel terugbetaald moesten worden.
Omdat de meeste mensen niet meer bij zich hadden dan wat lichte zomerkleding werd er in eerste instantie door de overheid voor kleding gezorgd "We werden meteen naar een grote loods van het Rode Kruis gebracht. Daar lagen op de grond bergen gebruikte kleding. We moesten er zelf maar wat uittrekken waarvan we dachten dat we het konden gebruiken. Kleding voor de kinderen moesten we altijd te groot nemen: ze moesten "op de groei" zijn. Later kregen de mensen kleding voorschotten waarmee ze in speciale winkels zelf kleding mochten gaan aanschaffen. En ook dit voorschot moest later helemaal terugbetaald worden.

Waarvan veel mensen niet op de hoogte zijn en wat de meesten vaak ook verbijstert is het feit dat de repatrianten alles zelf hebben moeten terugbetalen. Ze kregen hun wekelijkse zakgeld van de contactambtenaar, maar wat er niet bij werd verteld is dat van ieders salaris 60% werd ingehouden voor kost en inwoning. Ook de verstrekte kleding- en meubelvoorschotten (als men een huis toegewezen had gekregen) moesten tot op de laatste cent worden terugbetaald.

Veel Indische Nederlanders van de eerste generatie hebben tot aan hun dood maandelijks nog een vast bedrag moeten afbetalen.

BORCADEN
BORCA ONLINE
Torenstraat 48a
2513BS Den Haag
070-3642806
(advertentie)

Geschiedenis is de nieuwe religie

Door: Bas Kromhout

INTERVIEW. Frank van Vree is de directeur van het NIOD, dat zijn 75ste verjaardag viert. Het instituut houdt zich bezig met geschiedenis die pijn doet: natuurlijk de Tweede Wereldoorlog en de Holocaust, maar steeds vaker ook andere uitbarstingen van massaal geweld en genocide.
Wie zulke gevoelige thema's aanraakt, voelt al snel schopreflexen uit de samenleving. In deze tijd zelfs nog meer dan 75 jaar geleden, zegt Van Vree. 'Het neonationalisme heeft geschiedenis tot een slagveld gemaakt'.

Uw voorgangers Hans Blom en Marjan Schwegman wilden onze blik op de Tweede Wereldoorlog veranderen. Blom wilde af van moralisme in de geschiedschrijving, Schwegman pleitte voor een herwaardering van helden. Wilt u ook iets rechtzetten?

Van Vree: "Haha, die ambitie heb ik helemaal niet. Liever wil ik als directeur het onderzoek versterken, door de krachten die er aan het instituut zijn op een goede manier te mobiliseren. Toen ik hier in 2016 werd aangesteld, moest er organisatorisch en financieel een heleboel gebeuren. Dat heeft veel tijd gekost, maar nu is het weer redelijk op orde".

Wat is 75 jaar na de oprichting de bestaansreden van het NIOD?

"Loe de Jong heeft begin jaren zeventig gezegd dat het instituut zijn tijd had gehad. De staatssecretaris van Onderwijs deed toen een voorstel tot opheffing. Maar in 1978 besloot minister Arie Pais dat dit toch maar niet moest gebeuren, omdat het NIOD voorzag in een toenemende maatschappelijke behoefte. De belangstelling voor de Tweede Wereldoorlog was in de jaren zestig zeer gering, maar nam vanaf de jaren zeventig toe.

Je kunt ervan uitgaan dat die belangstelling er over tientallen jaren nog steeds zal zijn. Zolang er geen nieuwe grote oorlog komt blijft de Tweede Wereldoorlog nummer één in de herinnering, ook al weten veel mensen niet precies wat er gebeurd is. Precies om die reden hebben we als samenleving steeds meer hulpmiddelen nodig, zoals oorlogsmusea. En het NIOD.

Wij zijn een expertisecentrum en een onderzoeksinstituut. We beantwoorden vragen van particulieren, journalisten en van instellingen over de Tweede Wereldoorlog en zijn nasleep. Dat doen we vanuit onze eigen collectie, het archief. Het aantal schriftelijke vragen en bezoeken aan de leeszaal neemt niet af, maar toe. Vorig jaar waren het er bij elkaar 10.000.

In het wetenschappelijk onderzoek zie je sinds het directeurschap van Hans Blom (1996-2007) een verbreding van de scope. Er zijn nu twee lijnen. De eerste gaat over massaal geweld vanaf de Eerste Wereldoorlog tot nu, en de gevolgen voor de hedendaagse samenleving. Daar valt bijvoorbeeld het huidige onderzoek naar de dekolonisatieoorlog in Indonesië onder. De andere lijn behelst vergelijkende genocidestudies. Die gaan over de Holocaust, maar ook over bijvoorbeeld Rwanda en Cambodja".

Frank van Vree, directeur NIOD

Zijn de thema's verbreed omdat de Tweede Wereldoorlog zo langzamerhand is uitgeput?

"Het merkwaardige is dat die verbreding voor een deel niet vanuit het instituut zelf is ingezet. Zo is het Srebrenica-onderzoek (2002) een regeringsopdracht geweest. De overheid heeft toen gemeend dat het NIOD door zijn ervaring in het onderzoek naar de Tweede Wereldoorlog een goede basis had om ook latere oorlogen te bestuderen.

Natuurlijk is er de afgelopen 75 jaar al ontzettend veel over de oorlog uitgezocht. Alleen al door Loe de Jong, wiens 29 boekbanden van *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog* grotendeels nog buitengewoon relevant zijn. Maar zijn blik was wel heel beperkt Nederlands. Sindsdien zijn we de oorlog veel meer in een Europees en mondiaal perspectief gaan zien. We stellen nu andere vragen dan vroeger. Inclusief de triviale vraag: hoezo is 5 mei 1945 het einde van oorlog? Die ging in grote delen van de wereld nog een hele tijd door. Niet alleen de oorlog tegen Japan, maar ook koloniale oorlogen".

Maar dat besef had Loe de Jong waarschijnlijk ook al, want hij sloot Het Koninkrijk af met de dekolonisatieoorlog in Indonesië.

"Dat klopt, en hij wilde het perspectief op die oorlog al anders neerzetten dan men in Nederland gewend was. Daar is toen zoveel maatschappelijk protest tegen gekomen dat hij een deel van zijn kritiek op het Nederlandse optreden in Indonesië heeft afgezwakt. Ook in een aantal andere opzichten was De Jong zeer bij de tijd. Zo maakte hij als een van de eerste historici gebruik van de inzichten van Raoul Hilberg. Deze Joods-Amerikaanse historicus was de eerste die de nazistische vervolging beschreef als een systematisch proces van politiek-maatschappelijke radicalisering, waarmee hij feitelijk de wetenschappelijke basis legde voor de hedendaagse genocidestudies.
Zijn werk, *The Destruction of the European Jews*, werd gepubliceerd in 1961 maar lange tijd door veel historici genegeerd. De Jong paste Hilbergs paradigma toe op de Nederlandse situatie. Maar hij heeft er in wetenschappelijk opzicht niets mee gedaan, is niet met Hilberg in discussie gegaan en

heeft er geen Engelse artikelen over geschreven. De Jong had de internationale wetenschappelijke wereld echt iets te melden, maar bleef gefocust op het Nederlandse publiek dat zijn boeken las".

Welke plek heeft populariserende geschiedschrijving tegenwoordig binnen het NIOD?

"Die zie ik als een verlengde van onze rol als expertisecentrum. Zie bijvoorbeeld onze serie van vijf publieksboeken over de verschillende bezettingsjaren. We hebben een traditie als het gaat om wat tegenwoordig *societal impact* heet. Daar hoort ook bij dat we onderzoek doen op verzoek van instellingen en overheden. Zo zijn we kortgeleden gestart met een onderzoek naar het handelen van de Vereniging Nederlandse Gemeenten in de periode 1936-1946.
Of neem onze onderzoeken naar erfpachtgelden, die verschillende gemeenten na de oorlog ten onrechte van Joden hebben geïnd. Tegelijkertijd zijn we geen dj's die verzoeknummers draaien. We nemen zulke opdrachten aan omdat ze passen in ons bredere studieveld: de nasleep van het massale geweld, restitutie en *transitional justice*".

Het lijkt alsof er de laatste tijd weer meer aandacht is voor compensatie aan oorlogsslachtoffers en nabestaanden.

"We zitten momenteel midden in de vierde golf van restitutie en rechtsherstel. De eerste golf was tussen 1945 en 1960, toen de eerste regelingen op dat terrein werden getroffen en er uitkeringen kwamen voor oud-verzetslieden en hun families.
Na 1970 kwam er een tweede golf, met erkenning voor bredere categorieën, pensioenregelingen en uitkeringen voor vervolgingsslachtoffers en burgerslachtoffers. Toen kregen we eind jaren negentig de hele kwestie over gestolen kunst, de roofbank LiRo en de kille ontvangst van de repatrianten. Daar heeft het NIOD toen ook onderzoek naar gedaan, en de regering heeft compensatie betaald. De huidige vierde golf wordt erdoor gekenmerkt dat overheden, instellingen en organisaties zelf in de spiegel willen kijken en laten uitzoeken hoe zij hebben gehandeld tijdens en direct na de Tweede Wereldoorlog".

Amerikaanse militairen leggen beslag op door de Nazi's geroofde kunst in slot Neuschwanstein, in 1945

Ook met betrekking tot kolonialisme en slavernij wordt er steeds vaker over restitutie en herstelbetalingen gesproken. Die historische episodes krijgen in schoolboeken voor het voortgezet onderwijs nu meer aandacht dan de Holocaust, zo blijkt uit onderzoek van Historisch Nieuwsblad. Is het morele ijkpunt verschoven?

"Dat er meer aandacht is voor kolonialisme en slavernij dan twintig jaar geleden lijkt mij een heel goede ontwikkeling. Als ik even terugdenk aan de jaren tachtig. Toen werden die zaken alleen terloops genoemd als een bijkomstigheid van de Nederlandse zeventiende eeuw. Ik realiseer me opeens dat ik in 1972 mijn profielwerkstuk voor geschiedenis heb geschreven over de afschaffing van de slavernij – maar dat terzijde.

Maar of die toegenomen aandacht duidt op een verschuiving ten koste van de Tweede Wereldoorlog betwijfel ik. In de politiek van herinnering is de Holocaust nog steeds een ijkpunt. Kijk bijvoorbeeld eens naar de Auschwitz-herdenking in januari; die wordt sinds een aantal jaren op televisie uitgezonden. Daar zijn 3000, 4000 mensen bij aanwezig, terwijl dat er in de jaren tachtig nog maar een paar honderd waren. Het Nationaal Comité 4 en 5 Mei laat elk jaar onderzoeken hoe de Tweede Wereldoorlog leeft onder de bevolking, en dan blijken de meeste mensen die geschiedenis buitengewoon belangrijk te vinden. Als je Nederlanders vraagt op welke moment in het jaar ze zich het meest verbonden voelen, dan wordt de Dodenherdenking het vaakst genoemd – vóór Koningsdag of voetbalwedstrijden van Oranje. Dat het aantal oorlogsmusea in Nederland de laatste 35 jaar is gestegen van pakweg twintig naar meer dan negentig, is ook een aardige indicatie dat de Tweede Wereldoorlog echt nog levende geschiedenis is".

Ik heb gehoord dat sommige oorlogsmusea tegenwoordig ook aandacht besteden aan kolonialisme, omdat subsidieverstrekkers dat graag zien. Voelt het NIOD ook een financiële prikkel om de focus te verbreden?

"Dat herken ik niet. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft vorig jaar 15 miljoen vrijgemaakt om de herinneringssector van de Tweede Wereldoorlog toekomstbestendig te maken. Dat geld is onder meer bestemd voor digitalisering, maar ook voor musea. Het kan zijn dat sommige gemeenten of particuliere fondsen willen dat hun subsidieontvangers meer aandacht besteden aan kolonialisme en slavernij. Als dat zo is, is het geen schande. In elk geval merk ik daar

op het NIOD niets van. Dat wij nu een pilot-onderzoek doen naar koloniale roofkunst is gezien onze expertise logisch. Niet alleen hebben we kennis van restitutie-kwesties rond geroofd Joods erfgoed, we hebben ook vanaf het allereerste begin een deel van de koloniale geschiedenis in huis gehad. Het NIOD heeft een eigen Indische collectie. Om die reden voelt het ook als iets natuurlijks dat wij samen met het KITLV en NIMH het grote onderzoek naar de oorlog in Indonesië uitvoeren".

Wat is praktisch gezien uw rol in het Indonesië-onderzoek?

"De directeuren van de drie instituten plus programmaleider Mariëtte Wolf [ook aan het NIOD verbonden] leiden samen het project. Verder zorgt dit instituut voor de communicatie en de financiële kant. Ik ben verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken en zit de vergaderingen voor".

Hoe belangrijk is zo'n groot, door het rijk gefinancierd project voor het NIOD?

"Het is van vitaal belang en geeft het instituut een enorme boost, nog even afgezien van de financiële omvang. Zo'n 40 tot 45 procent van al ons onderzoek is extern gefinancierd – dat is echt heel veel in onze sector. De waarde van het Indonesië-programma zit vooral in het type onderzoek. Het heeft een grote maatschappelijke urgentie en die dwingt ons als onderzoekers tot reflectie. Hoe schrijf je koloniale geschiedenis in een postkoloniale wereld?
We worden vanuit de maatschappij bestookt met vragen, ook met kritiek. Dat is positieve energie".

Ook binnen onderzoeksteams lopen de meningen soms uiteen. Zo is er onenigheid over het geplande publieksboek waarin directeur Gert Oostindie van het KITLV de eindconclusies samenvat. Sommige onderzoekers – zoals Remco Raben en Anne-Lot Hoek – zijn openlijk van mening dat het boek moet worden geschreven door meerdere auteurs, onder wie Indonesische, om de verschillende perspectieven te laten zien. Is het lastig de boel bij elkaar te houden?

Nationale Holocaust Herdenking bij het Spiegelmonument 'Nooit meer Auschwitz' in Amsterdam op 26 januari 2020.

"Ik vind eigenlijk dat het goed gaat. De heftigste discussies waren anderhalf jaar geleden. Mijn streven is vooral om iedereen in zijn waarde te laten. We zitten met meer dan 25 onderzoekers met verschillende achtergronden en leeftijden tussen de 23 en 66 jaar.

In zo'n heterogeen team weerspiegelt zich wat er in de samenleving gebeurt. Dan krijg je flinke discussies, en dat is een prima zaak. Ik denk dat we er beter van zijn geworden. En uiteindelijk is iedereen eensgezind waar het gaat om het grote belang van dit onderzoek. Inmiddels is besloten dat het slotwerk een *co-authored* boek wordt, met Gert Oostindie als eerste auteur en een redactie waarin alle deelprojecten zijn vertegenwoordigd".

Toen critici van buiten de grote rol van Oostindie in het Indonesië-onderzoek attaqueerden, bent u voor hem gaan staan.

"Zeker. We staan open voor ieders opvattingen, maar het botst als groepen simpelweg eisen dat wij hun visie op de geschiedenis een-op-een overnemen. Dat is niet hoe het gaat. Wel is het onze taak een zo veelzijdig mogelijke geschiedenis te schrijven waarin we de verschillende perspectieven laten zien. Niet de perspectieven van nu, maar de perspectieven van de toenmalige actoren: de Indonesische nationalisten, maar ook van de Indonesiërs die niet direct bij de strijd betrokken waren, van de Indische Nederlanders en van de Japanse soldaten die er na de capitulatie nog zaten. Zo stellen we mensen in staat zich zelf een oordeel te vormen, zonder dat we expliciete politieke en morele vragen beantwoorden. Dat laatste is niet aan ons. Ik zeg daarmee niet dat we neutraal zijn. Want dat zijn we natuurlijk niet".

De erkenning dat geen enkele onderzoeker neutraal is wordt als argument aangevoerd waarom de onderzoeksopzet niet deugt. Nederlandse historici kunnen niet loskomen van hun witte perspectief.

"Objectiviteit bestaat niet in resultaat, maar wel in methode. Als wetenschapper ben je altijd verplicht onder ogen te zien welke plek je inneemt en hoe jouw visie op de wereld en de geschiedenis is gevormd. Je moet je eigen positie ter discussie durven stellen. Tegelijkertijd is het je taak als wetenschapper om gebeurtenissen en processen naar vermogen zonder vooropgezette oordelen in kaart te brengen. Als mensen werkelijk van mening zijn dat geen enkele onderzoeker voorbij zijn eigen standplaatsgebondenheid kan komen, dan zeggen zij dat er geen deelbare interpretaties en dus geen gesprekken over die interpretaties van de geschiedenis mogelijk zijn. Dan gaat het alleen nog maar om het naast elkaar bestaan van waarheden. Dan

wordt geschiedenis een verzameling meningen".

Uw Belgische collega Nico Wouters [directeur van CegeSoma, het equivalent van het NIOD] uitte onlangs in het tijdschrift Knack zijn zorgen over een in zijn ogen te politiek-moralistisch klimaat. Onderzoekers zouden bepaalde vragen, zoals naar de motieven van daders, niet meer mogen stellen. En, zegt Wouters, historici staan in Nederland nog meer onder druk dan in België.

"Waar haalt hij dat nou vandaan? Ik weet niet waar hij op doelt, want in Nederland wordt volop onderzoek naar daders gedaan. Ook het Indonesië-onderzoek gaat over daderschap.

Wat je wel kunt waarnemen – niet alleen in Nederland, maar in heel Europa – is dat de herinneringspolitiek de laatste twintig jaar steeds meer een strijdtoneel is. Sinds het einde van de Koude Oorlog lijkt geschiedenis de nieuwe religie te zijn geworden. Dat zie je in landen als Rusland, Hongarije en Polen, maar langzamerhand ook in Nederland. Twintig jaar geleden was ik op een conferentie van geschiedenisleraren in de Baltische staten over de vraag: hoe kunnen we het geschiedenisonderwijs in onze jonge democratieën vormgeven? Dat is enorm ingewikkeld in een regio die zowel een nazistische bezetting heeft meegemaakt als een lange communistische overheersing, en waar grote Russische minderheden wonen. Ik dacht toen bij mezelf: in deze landen gáát geschiedenis ergens over.

Nu, twintig jaar later, is het denken over het verleden in Nederland bijna net zo gepolariseerd. De traditionele politieke bewegingen zijn in verval geraakt en het neonationalisme heeft geschiedenis tot een slagveld gemaakt. Er wordt gestreden over alles wat te maken heeft met de herinnering aan slavernij, kolonialisme en Tweede Wereldoorlog. Standbeelden, straatnaambordjes. Ook wetenschappers kunnen zich niet aan deze politiek van herinnering onttrekken, want ze dragen er zelf, gewild of ongewild, aan bij".

Indonesische mannen worden onder schot gehouden door KNIL soldaten, juni 2047.

Hoe gaan historici met die rol om?

"In landen waar de herinnering sterk vanuit de politiek wordt gestuurd, zie je dat zij zich terugtrekken in domeinen waar ze minder kwetsbaar zijn. Dan gaan ze zich bezighouden met historische episodes die niet sterk zijn gepolitiseerd. Zover is het in Nederland nog niet. Hier hebben veel historici juist de neiging gevoelige thema's op te zoeken. Omdat controverse betekent dat een thema maatschappelijk urgent is. Bovendien is het onze taak om in het heetst van de herinneringenstrijd een zo aannemelijk mogelijke interpretatie te geven van de historische gebeurtenissen. Ook al bots je daarbij soms met groepen die andere opvattingen hebben.

Voor het NIOD is dit eigenlijk niets nieuws. Elk deel van *Het Koninkrijk* dat De Jong uitbracht, leverde gesodemieter op. Hij werd in de jaren zestig door *De Telegraaf* bestreden als de rode historicus die de leiders van de Nederlandsche Unie beschuldigde van collaboratie. Jonge linkse journalisten vonden hem daarentegen een slippendrager van het Oranjehuis en de NAVO. Wat dat betreft staan de onderzoekers aan dit instituut in een lange traditie". Sinds september 2016 is Frank van Vree (1954) directeur van het NIOD (Nederlands Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies).

Daarnaast is hij als hoogleraar geschiedenis van oorlog, conflict en herinnering verbonden aan de Universiteit van Amsterdam. Van Vree geldt als expert op het gebied van herinneringscultuur en herinneringspolitiek van de Tweede Wereldoorlog.
Zijn bekendste boek is In de schaduw van Auschwitz (1995). In 2009 publiceerde hij samen met Rob van Laarse De dynamiek van de herinnering.

Dit artikel verscheen eerder in het Historisch Nieuwsblad

Noot van de redactie:
Ter gelegenheid van 75 jaar bestaan van het NIOD is een korte film gemaakt die een impressie geeft van het werk en de betekenis van het NIOD. *https://www.youtube.com/watch?v=6JVfI6hJWZg&feature=youtu.be*

NIOD Magazine
Maandelijks GRATIS aan bijna 10.000 abonnees
Waardeert u ons werk?
Maakt u ons dan blij met een
donatie
IBAN: **NL39 RABO 0129 2168 36**
t.n.v. N.I.C.C. te Den Haag

Drees wilde komst Indische Nederlanders tegengaan

Door: Hans Goslinga

In 1968 predikte de Britse nationalist Enoch Powell dat als gevolg van de immigratie van kleurlingen de straten in Engeland zouden veranderen in 'rivers of blood'. Een jaar later schreef een Britse journaliste onder de kop 'Waar kleur geen probleem is' dat Nederland had aangetoond dat het mogelijk was gekleurde mensen op een humane en fatsoenlijke wijze in een overwegend blanke gemeenschap te integreren.

Zij refereerde aan de opvang van de ongeveer 300 000 Indische Nederlanders tussen het eind van de jaren veertig en het begin van de jaren zestig. Deze prestatie - de immigratie voltrok zich in de periode van wederopbouw, toen woningen en werk schaars waren - trok destijds al over de grenzen de aandacht en bevestigde het imago van Nederland als een tolerant land.

In 'Poortwachters over immigranten' laat de antropoloog John Schuster zien dat dit beeld de werkelijkheid iets te rooskleurig voorstelde. Maar wat wel klopte was dat er tussen Engeland en Nederland frappante verschillen bestonden in het immigratiebeleid en het nationale debat over dit vraagstuk.

In Engeland was de immigratie destijds al, naar het woord van de Labour-politicus Richard Crossman 'the hottest potato in politics'. In dat licht is het boek van Schuster voor ons op dit moment van groot belang. In de afgelopen jaren is ook in Nederland de immigratie een van de heetste aardappelen in de politiek geworden. Sinds de liberale leider Bolkestein aan het begin van de jaren negentig het taboe doorbrak met zijn waarschuwingen voor het gevaar van de islamitische cultuur voor onze westerse beschaving, is het vraagstuk onderwerp van politiek debat en inzet van verkiezingsstrijd geworden. Het is de vraag of we daarmee op de goede weg zijn.

Schuster toont dat de Nederlandse regering in de jaren vijftig actief probeerde een gunstig klimaat te scheppen voor de komst van de Indische Nederlanders. In een radiotoespraak in 1953, toen de woningnood nog erg groot was, riep premier Drees de Nederlandse bevolking op ermee in te stemmen dat deze mensen bij de verdeling van de schaarse woonruimte en banen voorrang zouden krijgen. Hij erkende dat deze voorrangsbehandeling weerstanden kon oproepen, maar hij deed een beroep op het breedgedragen idee van Nederland als een tolerante natie, die altijd een open oog had gehad voor de nood van anderen.

Vijf jaar later, toen Soekarno de laatste tienduizenden Nederlandse staatsburgers het land uitzette, sprak minister Klompé van maatschappelijk werk in dezelfde trant over de radio de samenleving toe. In het parlement verzette alleen de CPN zich tegen de voorrang aan de immigranten bij de woonruimteverdeling. De communisten plaatsten zich daarmee buiten de nationale consensus.

Volgens Schuster heeft dit streven naar consensus Indische Nederlanders niet van alledaagse discriminatie gevrijwaard. Hun komst is echter nooit onderwerp geworden van politieke strijd en heeft evenmin geleid tot pogingen van partijen of individuele politici uit de weerstanden electorale munt te slaan, zoals aan de overkant van de Noordzee wel gebeurde.

In 1958 deden zich in Engeland voor het eerst ernstige rassenrellen voor. De vechtpartijen tussen Haagse en Indo-jongeren in datzelfde jaar vielen daarbij in het niet, zoals racisme en discriminatie hier ook veel minder de kans kregen. Was Nederland dan zoveel roomser dan de paus? Schuster bevestigt het succesverhaal van de integratie van de Indische Nederlanders, maar hij laat zien dat de achterkant van het beleid van de opeenvolgende kabinetten-Drees veel minder fraai was.

Die kabinetten hebben steeds gepoogd de immigratie van de Indische Nederlanders te voorkomen en te bemoeilijken dan wel te beperken. Deze mensen zouden zich niet aan de Nederlandse cultuur kunnen aanpassen. Ze zouden zich hier 'doodongelukkig voelen'. Daarmee doelden de Nederlandse ambtenaren vooral op de Indo-Europeanen, die in Indië waren geboren en Nederland niet kenden.

Het beleid was er derhalve op gericht voor de overgrote meerderheid van deze groep (ongeveer 200 000 mensen) een oplossing in Indonesië te vinden. Dat gold vooral voor, zoals de katholieke minister Van Thiel van maatschappelijk werk hen betitelde, de 'kleine Indo-Europeanen', zij die

behoorden tot de verpauperde klassen van de Indische Nederlanders. Vooral door hun woongedrag, dat volgens de Dienst maatschappelijke zorg van het departement van binnenlandse zaken 'ruïneuze gevolgen' zou hebben voor de woonruimte die ze betrokken, zouden zij zich hier niet kunnen aanpassen.

Tegenwoordig gelden de Indische Nederlanders als de voorbeeldigste naoorlogse immigranten, dat wil zeggen dat zij zich het beste aan de Nederlandse cultuur hebben aangepast. Achteraf is het dan ook onvoorstelbaar, constateert Schuster, dat de overheid destijds zo krachtig heeft gepoogd hen te weren omdat ze zich niet zouden kunnen aanpassen. Een vraag, van grote betekenis voor het huidige immigratiedebat, is of de integratie van de Indische Nederlanders net zo soepel was verlopen als de politiek hen destijds, zoals in Engeland gebeurde, openlijk tot 'probleem' had verklaard. Dat kan nu niet meer worden bewezen, maar we beschikken intussen over de ervaringen met de immigratie van Surinamers en Antillianen, die wel publiekelijk tot probleem werden verklaard.

De Surinaamse immigranten zijn van meet af aan in verband gebracht met criminaliteit. Het gedrag van een 'vrij gering aantal lastposten' in Amsterdam bracht de immigratie vanuit dit toenmalige rijksdeel in 1958 voor het eerst op de agenda van het kabinet. Premier Drees vroeg zich in dat beraad af of Nederland de vrije toegang van Surinamers tot ons land niet eenzijdig zou kunnen beperken. Net als in het geval van de Indische Nederlanders was dat onmogelijk, althans niet zonder instemming van de rijksdelen zelf en het risico internationaal van discriminatie te worden beschuldigd.

Opvallend genoeg hadden de Antillianen, die de laatste jaren in de criminele hoek worden geduwd, destijds een goede naam. Premier Marijnen stelde in 1965 zelfs voor om op grote schaal Antilliaanse arbeidskrachten te werven.

Hoewel het overduidelijk was dat beperking van de toelating van Surinamers en Antillianen onmogelijk was, is de hun immigratie vanaf het begin van de jaren zeventig toch gepolitiseerd.
In 1971 verscheen met de Nederlandse Volksunie voor het eerst na de oorlog een racistische partij op het toneel met leuzen als 'Nederland moet blank en veilig blijven'. Maar de rol van deze beweging bleef marginaal.

Schuster wijst bovendien op een blijvend wezenlijk verschil met Engeland. Hoewel ook Nederlandse politici de immigratie beschreven in termen als 'een wassende stroom' (deze oceanische metafoor is volgens de auteur veel effectiever dan het noemen van getallen, omdat die zich lenen voor tegenspraak), werd het verschijnsel niet in verband gebracht met de ondergang van natie en volk. De zorgen richtten zich veel meer op de problemen bij de integratie, de positie van de migranten zelf en het draagvlak onder de autochtonen. Op basis daarvan bleef de nationale consensus tot aan het begin van de jaren negentig redelijk overeind. Bolkestein heeft die consensus in 1991 met zijn waarschuwing voor de bedreiging van de islamitische cultuur doorbroken. Het nieuwe is dat hij daarmee deze immigranten buiten de nationale en culturele identiteit heeft geplaatst. De conclusie van Schuster is dan ook dat Nederland wel is veranderd in een multi-etnische samenleving, maar nog lang geen multi-etnische natie is.
**) Trouw, 1999.*

De tragedie van Soerabaja

Door: Han Dehne

Wat in Soerabaja van 2 Oktober tot medio November 1945 heeft plaats gevonden, is tot op heden nog niet wereldkundig gemaakt. De ontstellende vernederingen en mishandelingen, welke veel Europese ingezetenen, burgers van Soerabaja, gedurende deze periode van extremistische zijde hebben moeten ondergaan, tart elke beschrijving. De wijze, waarop mensen, na 3,5 jaar van Japanse internering, wederom werden opgepakt en samengebracht in gevangenissen of in interneringskampen is werkelijk mensonterend. Een ieder die dezen verschrikkelijke tijd heeft meegemaakt, zal dit voor eeuwig bijblijven.

Na de Japanse capitulatie, in augustus van dat jaar, tot begin oktober was de houding van de Indonesiër ten opzichte van de Europese bevolking vrij terughoudend. Nog steeds verkeert men in het onzekere over het lot van 2500 vrouwen en kinderen.

De welwillende elementen onderhielden zo weinig mogelijk contact met de Europese werkgevers, omdat zij bevreesd waren voor represaillemaatregelen van hun landgenoten. Een uitgebreid spionagesysteem werd kennelijk door de jeugdorganisaties uitgevoerd. Het personeel was reeds lang, onder dwang van genoemde organisaties, van bedrijven de blanken verdwenen. De meest noodzakelijkste levensmiddelen, zoals rijst, meel, groenten, zout, en dergelijke werden alleen in het

geheim en dan tegen waanzinnige prijzen verhandeld. De vurige opruiende Japanse propaganda had wel degelijk op de Indonesische mentaliteit ingewerkt, echter tot een directe uitbarsting was het nog niet gekomen.

De lont in het kruitvat

Op 19 en 20 september brak echter over Soerabaja de hel los. Op deze datum gebeurde namelijk op Toendjoengan een ernstig incident. In jeugdigen overmoed hesen Hollandsche jongelui de driekleur op het Oranje Hotel, terwijl in het geheel geen geallieerden troepen aanwezig waren. Prompt verzamelde zich in de straat voor het hotel een grootte menigte Indonesiërs. Het dundoek werd smadelijk neergehaald en gedurende dit treffen vonden verscheidene Nederlanders en Indonesiërs den dood.

De kogel was door de kerk.

Pemoeda's jeugdige Inheemse extremisten maakte van de gelegenheid gebruik om de bevolking op te hitsen. De haat tegen de blanken kwam tot uiting. Grote groepen Indonesiërs op vrachtwagens en in automobielen verschenen in de straten. Vluchtschriften en krantjes werden uitgereikt. Op mysterieuze wijze had plotseling een ieder een geweer, een Japans Samuraizwaard of een speer in handen en binnen enkele dagen zag deze wilde horde kans, om wat nog over was van het Japanse leger, te ontwapenen.

Het karakter van extremistische organisaties

Met elke trein kwamen groepen jonge kerels uit het binnenland de stad binnen de stad binnen. Zij werden ondergebracht in gebouwen op verschillende strategische punten, ruim van Japanse vuurwapenen voorzien. Uit den gehele opzet bleek, dat deze mensen behoorden tot de door Japanners getrainde Heiho en Soekarela-organisaties, de voorhoede dus van het nieuw te vormen geregelde Indonesische leger, T.K.R. (Tantara Keamanan Rajat) het "leger ter beveiliging van de republiek".

Omstreeks deze tijd verscheen ook de P.R.I. (Permoeda Republiek Indonesia) op het toneel. Vooral deze laatste organisatie bestond voor het grootste gedeelte uit onnadenkende jonge lieden, Japans georiënteerd en met een blinde haat tegen de Europeaan, ongeacht welke nationaliteit.

Razzia op mannen.

Omstreeks 15 Oktober ging de P.R.I. over tot een definitieve actie. De gehele mannelijke Europese bevolking werd door politie en T.K.R. uit de huizen gehaald en van de straat opgepakt. Inwoners van Goebeng en het Darmo-district werden naar Simpang-club gebracht, waar de P.R.I. op sadistische wijze volgens Japans voorbeeld tot een verhoor overging.

De ongelukkigen moesten knielen, werden geschopt en geslagen, terwijl de domste vragen werden gesteld. Alle kleren, schoenen en artikelen van waarde werden afgenomen. De mannen mochten alleen hun ondergoed aanhouden.

Ten gevolge van de mishandelingen hebben op zijn minst veertig mannen het leven gelaten. De volgende morgen werden de gearresteerden naar de gevangenis in de Werfstraat overgebracht. Ruim 800 meter voor de gevangenis werden de ongelukkigen van de vrachtauto's geslagen en moesten zij tussen een dubbele rij van met knuppels gewapende Indonesiërs de poort zien te bereiken. Onder geroep en geschreeuw van "dood aan den Blanda" en een regen van slagen moesten zij, zich dekkend en om hun leven rennend, een weg banen over hun gevallen kameraden. Vierduizend mannen hebben hier tot 10 November, de dag van hun bevrijding door de Britse troepen onder ellendige condities geleefd.

Ruim 250 hadden meer of minder zware verwondingen opgelopen en werden zonder medische voorziening aan hun lot overlaten. Voor de achtergebleven en kinderen werd de toestand na 15 Oktober letterlijk onhoudbaar. Het was hun bijvoorbeeld verboden op straat te komen. Na de aankomst van de eerste Engelse troepen op de 26e Oktober werd de voedselsituatie iets beter, omdat de Indonesiërs, represaillemaatregelen vrezend, hen thans van de aller-noodzakelijkste levensbehoeften voorzagen tegen exorbitante prijzen.
Op de 28e Oktober zonden de Engelse tankdetachementen uit de om de vrouwen te beschermen en gewapend verzet te onderdrukken. Wegens gebrek aan

troepen kon echter niet veel worden gepresteerd.

Konvooi vrouwen en kinderen aangevallen

Dankzij een handig gevoerde politiek werd besloten tot een wapenstilstand tussen Indonesische en Britse troepen en werd overeengekomen, vrouwen en kinderen naar het havengebied te evacueren. Als datum werd 2 November vastgesteld. Daar de discipline bij de Indonesische troepen ver te zoeken was, vonden echter tijdens deze evacuatie ongeregeldheden plaats. Trucks met evacués werden herhaaldelijk met geweervuur en handgranaten bestookt.
In Embong Sonokembang werden 10 trucks met vrouwen en kinderen in brand geschoten. Hierbij verloren ruim 150 mensen het leven. Het begeleidend escorte werd afgeslacht.

Toch gelukte het den Britse autoriteiten ruim 8000 vrouwen en kinderen in veiligheid te brengen en onder de gegeven omstandigheden kan deze noodevacuatie als een groot tactisch succes worden beschouwd. Doch dit betrof nog maar alleen de vrouwen, die reeds in kampen waren ondergebracht. Ruim 4000 bleven achter in woonwijken en deze hadden in de komende dagen veel te verduren van de straatgevechten.
De aanval op het konvooi heeft intussen bijgedragen om de ogen der Britse militaire autoriteiten te openen. Van dat moment af werd de strijd van Britse zijde met grote verbetenheid en woede gevoerd.

De slag om Soerabaja

Op 10 november begon de werkelijke slag om Soerabaja. Na belangrijke versterkingen uit Singapore te hebben te ontvangen, zette het Britse leger de ongeregelde Indonesische troepen in. Door een geconcentreerde snelle opmars van de Infanterie en mede door een perfecte coördinatie van marine en luchtmacht lukte het de stad vrij snel te zuiveren. Een complete oorlog was echter aan de gang. Straatgevechten, zelfs gevechten van huis tot huis vonden plaats. Vliegtuigen wierpen bommen uit en deden duikaanvallen met machinegeweervuur.

Voedsel konden de vrouwen niet meer kopen en zij moesten terugvallen op hun magere voorraad. Opgewonden Indonesiërs doorzochten de huizen zogenaamd bevreesd voor spionage, doch alleen om artikelen van waarde te stelen. ’s Avonds en ’s nachts werd doorgevochten onder een hemel rood van vlammen van de vele brandende gebouwen en kampongs en daverend van de explosies van het geschutvuur.

De dodenmars van vrouwen en kinderen.

Tijdens de geleidelijke Britsen opmars in de stad werden herhaaldelijk vrouwen en kinderen aangetroffen, die kans hadden gezien zich voor de Indonesische politie en de T.R.K. verborgen te houden. Van deze vrouwen vernam men dat de P.R.I. gedurende haar schrikbewind ruim 2500 vrouwen en kinderen had opgebracht en geconcentreerd in het oude Nipponkamp in Darmo. Voor deze vrouwen en kinderen brak een nieuwe tijd van ellende aan. De P.R.I. besloot nl. toen het duidelijk was, dat de stad Soerabaja voor hen als verloren kon worden beschouwd, deze ongelukkigen als gijzelaars het binnenland in te zenden. In den nacht van 26 op 27 November begon voor hen dan ook een ware “Dodenmars”.

Zij werden gedwongen van Darmo naar het Wonokromo station te lopen en al wat zij aan bezittingen konden meenemen, waren zij verplicht zelf te dragen.
Verscheidene vrouwen en kinderen zakten, ten gevolge van uitputting, in elkaar en niemand bekommerde zich verder om hun lot. Velen werden door de snel vooruit rukkende Engelse troepen nog gered, doch ongeveer 2500 vrouwen en kinderen waren reeds weggevoerd. Op het ogenblik is niets meer bekend, dan dat zij via Sidoardjo en Modjokerto naar Kediri en Toloenagoeng zijn vervoerd. Op deze wijze werden gezinnen van de Europeanen, die in de gevangenis waren opgesloten uit elkaar gerukt.

De Britse autoriteiten en de R.A.W.P.I. deden wat in hun vermogen lag om de ongelukkige vrouwen te redden, die zogenaamd “beschermd” worden, maar die in feite gijzelaars zijn in handen van de extremisten. Soerabaja Kerstmis 1945.

Soerabaja, de havenstad in het oosten van Java, vormde het middelpunt van het geweld, dat zich ook keerde tegen Engelse militairen, die midden in een kokend Soerabaja terechtgekomen waren.
Daar ontbrandde in november 1945 een straatoorlog, die aan 400 Engelsen en 16.000 Indo-

nesische strijders het leven kostte. Eén van de doden was de Engelse generaal Mallaby, hij werd door een pemoeda van dichtbij neergeschoten.

De Nederlanders en Indische Nederlanders zaten in Soerabaja midden in het geweld.

'Rond de plaatselijke kampongleiders verzamelde zich een brede volksmassa, die niet te stuiten was. Bereid om met bamboesperen, kapmessen, krissen, knuppels, bijlen en alles wat als wapen voorhanden lag, op de vijand, of wie voor vijand werd aangezien, los te hakken.

De waanzin raasde door Surabaya. Op de Simpangclub resideerde een gepassioneerd Volkstribunaal dat op huiveringwekkende manier vonnissen ten uitvoer bracht.

INDISCH PLATFORM

zoekt donateurs

Het Indisch Platform behartigt de belangen van de Indische gemeenschap bij de Nederlandse regering
Stichting Het Indisch Platform - Postbus 85564 - 2508 CG Den Haag
Bankrek. nr. NL84 INGB 0088 3644 67 t.n.v. Indisch Platform

Uitgebreide boekbespreking

Door: Antonin Cee*

Murder and Mayhem in Seventeenth Century Cambodia door Alfons van der Kraan – Een stuk VOC geschiedenis

Het vraagt om inleving, verbeeldingskracht en gedegen historisch onderzoek. Mits het dan ook nog goed verteld wordt, kan narratieve geschiedenis een excellente manier zijn het verleden weer tot leven te wekken.
In zijn boek *Murder and Mayhem in Seventeenth Century Cambodia* laat auteur Alfons van der Kraan zien dit uitstekend te kunnen. Het boek verhaalt op meeslepende wijze de turbulente lotgevallen van de VOC in de 17de eeuw in Cambodja, die eindigen in een catastrofe.

Het is de z.g. middenperiode in de Cambodjaanse geschiedenis, die begint na het verlaten van Angkor in het midden van de vijftiende eeuw en eindigt in 1863 met het Franse protectoraat. De gebeurtenissen die in het boek beschreven worden, vinden plaats rond 1640. Holland en Portugal, die met elkaar in oorlog zijn, doen er alles aan elkaars handelsbelangen te dwarsbomen en te saboteren.

Historicus Dr Alfons van der Kraan

Verboden gebied voor de Portugezen

Sinds 1637 heeft de VOC een comptoir in Cambodja, dat een twintig kilometer ten zuiden ligt van de toenmalige koninklijke hoofdstad Udong. Vandaar uit drijven ze onder meer handel op Japan. Aangezien ze in het antichristelijke Japan niet aan geloofsverbreiding deden, was Holland het enige westerse land dat daar toestemming voor had. Die handel op Japan was lucratief, maar voor de Portugezen was het verboden gebied. Om dit te omzeilen zetten ze Chinese schepen in om hun goederen naar Japan te krijgen, die als ze de kans kregen, door de Hollanders werden gekaapt.

Tot 1642 ging het allemaal redelijk goed met de VOC in Udong. In dat jaar werd de troon in Cambodja overgenomen door een 22-jarige usurpator, die werd gekroond tot koning Ramathipothei (1642–58), Dit nadat hij, zoals in die dagen gebruikelijk was, de voormalige koning, zijn naaste verwanten en honderden van zijn getrouwen had laten ombrengen. Ramathipothei kreeg de steun van de Portugezen.

Deze alliantie tussen de nieuwe koning en de Portugezen, was een gevaarlijke ontwikkeling voor de Hollanders, die er alles aan gelegen was hun aartsrivalen te elimineren uit de Aziatische wateren.
Het opperhoofd van de VOC-factorij Pieter van Regemortes, stond sowieso al niet op goede voet met de nieuwe koning, die de Portugezen oogluikend had toegestaan hun handelswaar in Chinese junks naar Japan te verschepen.

Het aangetaste blazoen moest worden hersteld.

Door een olifant dood getrappeld worden

Een Hollands schip had twee van die schepen onderschept aan de mond van de Mekong en alle handelswaar in beslag genomen. Uit naam van de Portugezen eiste de koning hiervoor een vergoeding, die van Regemortes in het geheim wist af te kopen.

Hij werd door de koning echter wel gewaarschuwd niet te ver te gaan. Want anders zou hij wel eens door olifanten dood getrappeld kunnen worden, wat in die dagen een veel toegepaste vorm van executie was.

Het gevolg was dat Van Regemortes zijn beklag ging doen bij VOC-gouverneur-generaal van Diemen in Batavia. Die stuurde hem met drie oorlogsschepen en een brief met eisen tot compensatie terug naar Cambodja. Als die niet werden ingewilligd, moest van Regemortes alle goederen uit de factorij halen, Cambodja de oorlog verklaren en de riviermond van de Mekong blokkeren om het land te isoleren. Het zou echter volkomen anders uitpakken.

Van Regemortes werd onder valse voorwendselen naar het paleis ontboden om daar zijn brief af te geven. Onderweg werden hij en zijn manschappen in een val gelokt en door vele honderden koningsgezinde soldaten waaronder ook Portugese ruiters, aangevallen en gedood.
Ondertussen werd door een ander contingent soldaten ook de factorij ingenomen en alle verdedigers omgebracht.

Het gehavende blazoen herstellen

Twee van de VOC-schepen die vlakbij voor anker lagen werden eveneens overrompeld en de overlevende bemanningsleden gevangen genomen.

Ook het derde schip achtergebleven aan de riviermond, werd door Cambodjaanse oorlogsschepen onder vuur genomen, maar wist na enkele schermutselingen ongedeerd te ontkomen naar Batavia.

Toen van Diemen het nieuws van deze nederlaag te horen kreeg ontstak hij in woede en wilde slechts een ding: wraak. Hij zond daarom opnieuw een expeditie naar Cambodja ditmaal bestaande uit vijf oorlogsschepen. Ze kregen de opdracht het land zoveel mogelijk schade toe te brengen om het onteerde blazoen van de VOC te herstellen. Maar ook die tweede expeditie verliep niet volgens plan.

Onderweg naar de VOC-factorij met vier van de schepen, werd de rivier achter hen met drijvende bruggen geblokkeerd, zodat ze niet meer weg konden.

Ondertussen werden ze hevig beschoten. De VOC-schepen wisten die blokkade weliswaar open te rammen, maar het ging ten koste van een bloedige strijd waarbij ze veel manschappen verloren.

Uiteindelijk slaagde de gehavende vloot erin om het open water van de Zuid-Chinese zee te bereiken en terug te keren naar Batavia.

Het einde van Murder and Mayhem

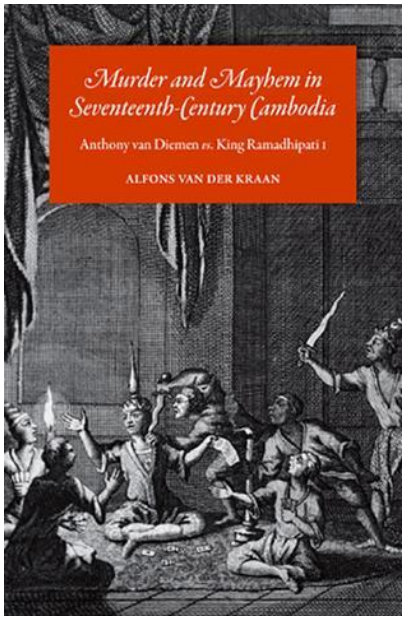
Het vijfde schip, niet op de hoogte van het desastreuze verloop van de expeditie stroomopwaarts, kreeg ook een aanval te verduren van Cambodjaanse oorlogsschepen. Maar die werd zonder veel problemen afgeslagen, waarna weer koers gezet werd naar Batavia.

P*rachtige voormalige Koninklijke hoofdstad van Cambodja, Udong.*

Daar vonden ze een van Diemen, die in alle staten was. Hij begon onmiddellijk plannen te maken voor een derde expeditie, waarbij hij hoopte ook de koning van Siam aan zijn kant te krijgen. Die stond op goede voet met de Hollanders en wilde zijn buurland maar wat graag onderwerpen.

Maar voordat die expeditie kon worden uitgerust overleed van Diemen plotseling in 1645 op 52-jarige leeftijd. Zijn opvolger van der Lijn zag niets in het plan, dat hij te kostbaar en te riskant vond. En daarmee kwam er een einde aan de Murder and Mayhem in Cambodja.

Murder and Mayhem in 17th century Cambodja is een vlot geschreven boekje en een levendige schets van een tijdperk. Het is een absolute aanrader voor mensen geïnteresseerd in de geschiedenis van de VOC en Cambodja.

Over de auteur

Dr. Alfons van der Kraan, historicus, is Nederlander maar heeft verreweg het grootste gedeelte van zijn leven in Australië gewoond. Hoewel hij nog uitstekend Nederlands spreekt, voelt hij zich comfortabeler te schrijven in het Engels. Hij woont sedert enkele jaren in Cambodja en heeft talrijke publicaties op zijn naam staan over de economische geschiedenis van Zuidoost Azië.
**) Trefpunt Azië.*

Het boek "Murder and Mayhem in Seventeenth Century Cambodia" is rechtstreeks te bestellen bij:
Silkworm Books Publishers
(Engelstalig)
Aantal pagina's: 80. ISBN nr: 9789749511626. Prijs THB (Thaise Baht) 495,– (€ 14,36) plus porto/ verpakking.

Levering en reparatie van GSM, Tablet, Laptop en Desktop en alle randapparatuur.
Snel, vakkundig en redelijk geprijsd. Klik hier voor de aanbieding.

BORCADEN
BORCA ONLINE

Torenstraat 48a
2513BS Den Haag
070-3642806
www.borcaden.nl

(advertentie)

Het Wilhelmus

Door: Redactie Historiek*

Geschiedenis van het Nederlandse volkslied

Ook voor de redactie is het door de Corona pandemie nu een beetje 'komkommertijd'. Er gebeurt betrekkelijk weinig in het Indische wereldje; de activiteiten staan vrijwel allemaal stil.
Daarom leek het de redactie een goed idee om dit artikel onder uw aandacht te brengen.
De geschiedenis van het Wilhelmus, ons volkslied, dat uiteraard ook door de Indische Nederlanders in het heden en verleden uit volle borst is meegezongen.
Niet specifiek een Indisch gebeuren, maar wel leuk om uw kennis een boost te geven.
De teksten in het rood zijn links en verwijzen naar achterliggende tekst en uitleg.
Het Wilhelmus wordt door het Guinness Book of Records beschouwd als het oudste volkslied ter wereld. Toch is het pas sinds 1932 het officiële volkslied van Nederland. Een beknopte geschiedenis van onze nationale hymne. Een opstandslied uit de periode van de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648).
Maar wie heeft het Wilhelmus geschreven? En waar gaat de tekst eigenlijk over?

Auteur van het Wilhelmus

Lang is beweerd dat de tekst van het Wilhelmus werd geschreven door Filips van Marnix van Sint-Aldegonde, een belangrijke raadgever van Willem van Oranje. Enig concreet bewijs hiervoor ontbreekt echter. Wel duidelijk is dat de liedtekst werd geschreven aan het begin van de Tachtigjarige Oorlog (ca. 1570) toen de Lage Landen in opstand kwamen tegen de repressiepolitiek van de Spaanse koning Filips II. Die had zijn 'IJzeren' hertog Alva in 1567 naar de Nederlanden gestuurd om orde op zaken te stellen, nadat hier de Beeldenstorm was losgebarsten. In deze jaren groeide Willem van Oranje langzaam uit tot een verzetsheld en het symbool van de Opstand tegen Spanje.

Willem van Oranje schilderij van Anthonie Mor omstreeks 1554

In de nationale hymne wordt Willem van Oranje bezongen. Het gaat om een zogenaamd geuzenlied. De tekst is in verschillende geuzenliederenboeken terecht gekomen, maar de auteur bleef onbekend. Enkele vroeg zeventiende-eeuwse bronnen schreven het lied toe aan Marnix van Sint-Aldegonde toe, maar betwijfeld wordt of hij ook echt de auteur was. Het is bijvoorbeeld opmerkelijk dat Marnix van Sint-Aldegonde zelf nergens heeft geschreven dat hij de auteur was.

In 2016 kwam het Meertens Insituut met een nieuwe mogelijke auteur, namelijk de zestiende-eeuwse dichter Petrus Datheen.

Onderzoek met zogenaamde "computationele technieken" toonde aan dat de schrijfstijl van het Wilhelmus sterke overeenkomsten vertoont met diens andere werk. Ultiem bewijs voor zijn auteurschap is er echter ook niet.

Marnix van Sint-Aldegonde draagt het Wilhelmus voor aan Willem van Oranje, door Jacob Spoel

Het lied

Wie de auteur ook is, vast staat dat het om een zogenaamd contrafact gaat. Dat wil zeggen dat de tekst op een al bestaande melodie werd geschreven.

Namelijk die van het spotlied *"O la folle entreprise du prince de Condé"* dat in 1568 ontstond bij het beleg van Chartres door de hugenoten. Dat dichter Petrus Datheen aanwezig was bij dat beleg, sterkte Meertens-onderzoekers overigens in de overtuiging dat hij de auteur van de tekst is.

In de achttiende eeuw werd het Wilhelmus steeds vaker zonder tekst gespeeld. Het was toen vooral te horen op trompet en carillon. En het lied zelf veranderde in een soort marsmelodie, die bekend kwam te staan als de *Prinsenmars*. Het Wilhelmus was in deze periode populair, hoewel de oorspronkelijke tekst dus bij steeds minder mensen bekend was.

Verschillende dichters schreven aangepaste teksten, waardoor het lied in verschillende vormen voorkwam. Een bekende versie ging als volgt:

Wilhellemussie van Nahassouwen,
Zijt gij van Duihuihuitsen bloed?
De elleboog door de mouwen,
Het haar al door de hoed.
Zijt gij Wilhellemus?
Zijt gij Wilhellemus?
Wel dat is goed.

Deze berijming ging terug op een spotlied uit 1577 waarin 'Spaanse hoeren' (Nederlandse meisjes die zich bij de Spaanse soldaten prostitueerden) kwamen klagen dat de Spanjaarden werden verdreven. Zo raakten zij immers ook hun klandizie kwijt.

GEEN WILHELMUS MEER OP R. K. SCHOLEN?

De afdeeling Geleen van den R. K. Onderwijzers Bond hield Dinsdag een vergadering, waarin o.m. ter sprake kwam het leeren van het „Wilhelmus" door de schoolkinderen. Over deze aangelegenheid lezen wij in de „L. K.":

In de rondvraag bracht de heer Bergmans nogmaals het zingen van het „Wilhelmus" op de R.K. scholen ter sprake. Het speet hem, dat hij de vorige vergadering verhinderd was geweest, maar hij wilde nu eens vrij uit zijn meening daarover zeggen. Hij haalde daarbij verschillende citaten aan, verschenen in de opvoedkundige brochurenreeks en „Ons Eigen Blad".

Aan de hand hiervan bleek maar al te duidelijk, dat het geschiedenisonderwijs op onze scholen verkapt Geuzenonderwijs is. Het „Wilhelmus" is een doelbewuste leugen en daarom dient het op onze scholen geweerd te worden, ook als nationaal volkslied. Zoolang we geen beter volkslied hebben, zullen we er geen zingen.

Dagblad De Tijd 9 november 1928 (Delpher)

Het Wilhelmus als volkslied

Pas in 1932 werd het Wilhelmus ons nationale volkslied. Het verving *Wien Neêrlands bloed*, dat vanaf 1817 gefungeerd had als nationale hymne maar nooit echt populair werd. Dit mede door de volgens sommigen racistische zinsnede:
"Wien Neêrlandsch bloed door d'aderen vloeit, Van vreemde smetten vrij."
"Wien Neêrlands Bloed" VIDEO
https://www.youtube.com/watch?v=9ed_41T-07U

"Wilhelmus" door Adrianus Valerius in "Nederlandtsche Gedenck-Clanck", 1626

Begin negentiende eeuw werd het Wilhelmus nog ongeschikt geacht als nationaal volkslied, omdat het vooral beschouwd werd als het partijlied van de Oranje-gezinden. Met name voor de inwoners in het zuiden van het land (waar België toen nog bij hoorde) was het lied nog te zeer verbonden met het protestantisme. Na een prijsvraag werd in 1817 daarom gekozen voor *Wien Neêrlands bloed*. Het Wilhelmus bleef echter populair. Bijzonder was bijvoorbeeld dat koningin Wilhelmina bij haar inhuldiging in 1898 het Wilhelmus liet spelen, in plaats van het officiële volkslied. En ook bij andere officiële gelegenheden werd, mede door de koninklijke voorkeur, het Wilhelmus steeds vaker gespeeld. Dit zorgde wel voor verwarring. Louis Peter Grijp schreef hierover in een artikel in een magazine van het Meertens Instituut (2001):

"Toen de verwarring met name bij Nederlandse gezanten in het buitenland te groot werd, trok men aan de bel. Op 10 mei 1932 hakte de ministerraad de knoop in deze 'futiele quaestie' door en werd het Wilhelmus ook officieel het Nederlandse volkslied."

'Verkapt Geuzenonderwijs'

Toen het Wilhelmus in 1932 ook officieel het volkslied werd, was er nog steeds protest. Er kwamen bijvoorbeeld bezwaren vanuit het onderwijs. Kinderen konden de tekst van het lied wel instuderen, begrijpen deden ze het niet. Een deel van de katholieke pers had ook bezwaren tegen het lied en sprak van een 'verkapt Geuzen-onderwijs':

"Het Wilhelmus is een doelbewuste leugen en daarom dient het op onze scholen geweerd te worden, ook als ons volkslied. Zoolang wij geen beter volkslied hebben, zullen we er geen zingen."

En ook socialisten, veelal anti-monarchisten, moesten aanvankelijk niets van het Wilhelmus hebben. De Tweede Wereldoorlog zorgde er uiteindelijk voor dat het Wilhelmus meer algemeen geaccepteerd werd. In deze periode van onderdrukking ontstond meer behoefte aan oude symbolen van nationale eenheid, die overigens door de bezetter werden verboden.

Dat de geheime toespraken van koningin Wilhelmina via Radio Oranje steevast afgesloten werden met het Wilhelmus, zorgde er ook voor dat vaderlandslievende personen die aanvankelijk niets van het lied hadden moeten hebben, het Wilhelmus aanvaardden als 'hún volkslied'.

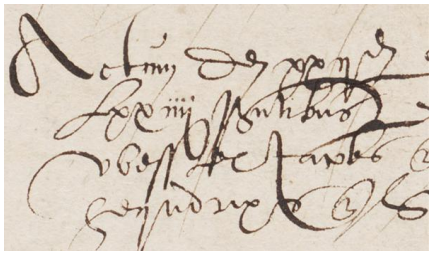
De tekst

Het Wilhelmus bestaat uit vijftien coupletten, waarvan de eerste letters de naam *Willem van Nassov* vormen. Mogelijk werd het geschreven tijdens het Haarlems Beleg (1572-1573). Het lied is geschreven alsof het door Willem van Oranje wordt gezongen, maar onduidelijk is of de *Vader des Vaderlands* dat inderdaad ooit deed.

In het lied komt ook de tweestrijd van Willem van Oranje duidelijk naar voren. Enerzijds wil hij trouw blijven aan de Spaanse koning Filips II, maar aan de andere kant wil hij God dienen en de

Nederlanders voorgaan in de strijd tegen de Spaanse tirannie.
Opvallend is de link die gelegd wordt met de Bijbelse koning David, in het achtste couplet:

"Als David moeste vluchten,
voor Sauel den tiran,
zo heb ik moeten zuchten,
als menig edelman.
Maar God heeft hem verheven,
verlost uit alder nood,
een koninkrijk gegeven,
in Israël zeer groot."

Deelvergroting van het oudste handgeschreven Wilhelmus (1570)

Het Wilhelmus tijdens de inhuldiging van koning Willem-Alexander VIDEO
https://www.youtube.com/watch?v=zKPoBGe2oNU

Officiële bijeenkomsten

Tijdens officiële bijeenkomsten wordt doorgaans alleen het eerste couplet gezongen, soms gevolgd door het meer religieuze zesde couplet:

Couplet 1

Wilhelmus van Nassouwe
ben ik, van Duitsen bloed,
den vaderland getrouwe
blijf ik tot in den dood.
Een Prinse van Oranje
ben ik, vrij, onverveerd,
den Koning van Hispanje
heb ik altijd geëerd.

Couplet 6

Mijn schild ende betrouwen
zijt Gij, o God mijn Heer,
op U zo wil ik bouwen,
Verlaat mij nimmermeer.
Dat ik doch vroom mag blijven,
uw dienaar t'aller stond,
de tirannie verdrijven
die mij mijn hart doorwondt.

Bekijk hier alle coupletten van het Wilhelmus
Lees ook: Willem van Oranje (1533-1584) – Vader des Vaderlands
...en: De Tachtigjarige Oorlog – Opstand in de Nederlanden
Boek: Verleden van Nederland

*)https://historiek.net/

NICC Magazine — Voor iedereen met Indische roots

MUSEUM SOPHIAHOF van Indië tot nu

SOPHIAHOF

De Tweede Wereldoorlog in 100 foto's

Op 4 mei jl. zijn de 100 meest aansprekende foto's uit de Tweede Wereldoorlog bekend gemaakt. Hiervan zijn er 11 in de categorie 'overzee', uit voormalig Nederlands-Indië, Suriname en de Nederlandse Antillen. Alle provincies in Nederland droegen bij aan de keuze. Voor het Koninkrijk der Nederlanden overzee was de 'Werkgroep Overzee' onder leiding van Stichting Pelita en het Indisch Herinneringscentrum verantwoordelijk voor de keuze van de foto's.

De 11 door deze werkgroep gekozen foto's bieden een ander perspectief dan alleen het Europese. Zo wordt uit de foto's bijvoorbeeld duidelijk dat voor het gehele Koninkrijk pas op 15 augustus een einde kwam aan de Tweede Wereldoorlog. Maatstaf bij de keuze van de 11 foto's was, dat grote groepen in de Nederlandse samenleving met wortels in voormalig Nederlands-Indië, de Nederlandse Antillen en Suriname zich zouden herkennen in de foto's.

Scholieren komen langs in Museum Sophiahof

Aankomend schooljaar bieden wij ons educatieve programma 'Plekken met een verhaal' aan via het Haagse Cultuurmenu. Dit Cultuurmenu is een project voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs, waarin achttien Haagse musea bijzondere lessen en workshops aanbieden.

Het jaar 2020 staat in het teken van ***'WO-II en 75 jaar vrijheid'*** en in 2021 is er landelijk aandacht voor ***'Mensenrechten, dekolonisatie en internationalisering'.*** Thema's die zeer goed aansluiten bij het IHC en Museum Sophiahof.

Wij zijn opgenomen in **'MENU G'** waar ook het ***Museon*** en het ***Nationaal Monument Oranjehotel*** zijn ingedeeld.

Scholieren gaan deze drie musea bezoeken om op die manier hun kennis over de Tweede Wereldoorlog te verrijken.

Meer weten over dit project? Klik op de LINK hieronder voor de volledige **BROCHURE**.

Prijsvraag. Doe je mee?

Iedere dinsdag plaatsen wij een VRAAG op onze Facebookpagina en op Instagram. Dit doen wij de komende weken en de vragen gaan over het webportaal ***'Indië in oorlog'***.

Stuur jouw antwoorden dan naar: kenniscentrum@indischherinneringscentrum.nl.
Heb je goed geantwoord, dan ontvang je een letter. Na 9 weken kun je van die letters een woord maken. Onder degenen die het juiste woord hebben ingezonden, verloten wij het fraai geïllustreerde kookboek ***Indorock*** van Vanja van der Leeden.

Bij het verschijnen van dit NICC Magazine staan de eerste paar vragen reeds online, dus die moet je even terugzoeken. Bekijk de video en beantwoordt de vraag. 'Indië in oorlog' biedt enorm veel informatie en bronnen over:

A. Nederlands-Indië tussen 1900 en 1942, in het bijzonder de aanloop naar de Tweede Wereldoorlog
B. De uitgebreide geschiedenis van het Koninklijk Nederlands Indische Leger (KNIL)
C. Indië en Indonesië tijdens de Tweede Wereldoorlog en de koloniale oorlog daarna
D. De Japanse bezetting van Nederlands-Indië, gezien vanuit Nederlands, Indonesisch en Japans perspectief.

Check dus iedere dinsdag onze Facebook en Instagram pagina's voor een nieuwe vraag.

Blijf op de hoogte van nieuws en activiteiten van de Indische Ontmoetingsplek: Museum Sophiahof

Wordt vriend van het Indisch Herinneringscentrum

Het Indisch Herinneringscentrum zet zich in om de **geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië** en de gevolgen daarvan door te geven, levend te houden en te onderzoeken wat dit voor huidige generaties betekent.

Dat doen we voor u, maar ook graag samen met u! Als **Vriend** geeft u het Indisch Herinneringscentrum net even dat **extra steuntje in de rug**. Met een donatie van minimaal € 25. per jaar ondersteunt u ons werk en bent u als Vriend op een speciale manier verbonden aan het **Indisch Herinneringscentrum**. Vrienden hebben bovendien bij ons een streepje voor. U ontvangt als welkomstgeschenk het fotoboek 'Het Verhaal van Indië', een sfeerimpressie van de nationale overzichtstentoonstelling

'Het Verhaal van Indië' over de Nederlandse aanwezigheid in Indië, tijdens de Tweede Wereldoorlog en de periode daarna. Tevens het jeugdboek 'Nooit meer thuis', is een gevoelige jeugdroman over afscheid nemen van je moederland en aarden in een nieuw land van Martine Letterie. Verder ontvangt u ook eens per jaar een **speciale uitnodiging** alleen voor Vrienden.
Vriend worden kunt u HIER.

Huib Akihary terug van weggeweest

Ik ben Huib Akihary, ik kom uit Rotterdam, 62 jaar oud, zoon van Piet (1932-2012) en Lies Akihary, kleinzoon van Opa Betus Akihary (1908-2000) en Jacobina Akihary-Nahumury (1910-1982). Anak Aboru dus.

In ben in 1986 afgestudeerd in de kunst- en architectuurgeschiedenis. Kunst, architectuur, geschiedenis en cultuur heeft mijn bijzondere interesse. Als freelance kunsthistoricus doe ik onderzoek, verzorg ik publicaties en geef lezingen en workshops zowel in Nederland als in Indonesië. Ook maak ik tentoonstellingen in opdracht van musea in Nederland waaronder het Rijksmuseum in Amsterdam. In de jaren '90 was ik betrokken bij het MHM en deed onderzoek naar de Molukse woonoorden. In de jaren 2009 tot 2011 was ik kort directeur van Museum Maluku in Utrecht. Sinds 2012 houd ik me vooral bezig met erfgoed in Nederland en Indonesië.

In de afgelopen jaren ben ik actief betrokken bij verschillende initiatieven, zoals de Molukse Dag op het Kwaku Summer Festival in Amsterdam, stichting Rhythm of Maluku en de stichting Moluccan Future Foundation.

Samenstellen en beheer

Als conservator bij het MHM ben ik verantwoordelijk voor de samenstelling en het beheer van de museumcollectie. Die collectie bestaat bij het MHM uit een aantal delen: cultuurhistorische objecten, fotoarchief, audio-visueel materiaal, archieven, databank en een uitgebreide bibliotheek met boeken, tijdschriften, krantenknipsels en brochures.

Eén van mijn taken als conservator is om de collectie te ontsluiten door die goed te documenteren, door het geven van lezingen en door te schrijven over de Molukse geschiedenis en cultuur aan de hand van objecten uit de collectie.

Daarnaast ben ik ook inhoudelijk verantwoordelijk voor de permanente tentoonstelling en wisselexposities. Bij het MHM staan voor 2021 een wisselexpositie en de permanente tentoonstelling gepland. De samenstelling en invulling gebeurt overigens in nauwe samenspraak met bestuur MHM en met directeur Henry Timisela.

Plannen

De ruimtes in Sophiahof zijn beperkt en vooralsnog ook ons budget. Het zal daarom een extra uitdaging zijn om het Molukse Geheugen of zo U wilt de Molukse Erfenis aantrekkelijk en toegankelijk te maken en te presenteren vanuit een nieuw en breder perspectief. Een perspectief dat niet alleen interessant is, maar ook hopelijk zal prikkelen en zal uitnodigen tot reflectie en verdieping. U zal het van dichtbij kunnen volgen en naar wij hopen ook een niet-Moluks publiek.

Over de verbreding van het perspectief gericht op een breed publiek heb ik veel met directeur Henry Timisela gesproken in de afgelopen weken. Ook over wat en over het hoe we het gaan doen. Daarbij werd een ding heel erg duidelijk. De inbreng van met name de jongere Molukse generaties is van wezenlijk belang.

Samen met directeur Henry en het bestuur heb ik er alle vertrouwen in. Wij werken voorlopig nu in stilte achter de schermen. Maar hopelijk kunt u weer gauw het museum bezoeken. Blijft u alle updates volgen via de website en via de sociale media.
Like us, reageer en laat u horen! En mag ik U vragen om ons te steunen?

Wordt vriend van Stichting Moluks Historisch Museum

Vindt u het belangrijk dat het Molukse culturele erfgoed toegankelijk is en bewaard blijft voor volgende generaties?
Word dan Vriend van Stichting Moluks Historisch Museum.

Met uw contributie maakt u het mogelijk dat Museum Sophiahof haar collecties beheert en presenteert, activiteiten en herdenkingen organiseert en ervoor zorg draagt dat de Molukse geschiedenis en cultuur zichtbaar zijn in de Nederlandse samenleving.

De Vriendenwerkgroep van de Stichting MHM is daarom deze Vriendencampagne gestart.
Voor 25 euro bent u Vriend voor een heel jaar. Kiest u ervoor om meer te doneren, dan is dat natuurlijk welkom!
Om kosten te besparen werkt de Stichting MHM niet met een acceptgiro of met automatische incasso.

U dient de jaarlijkse contributie zelf over te maken.
Het lidmaatschap geldt voor 1 kalenderjaar. U betaalt uw contributie bij aanvang en vervolgens per 1 januari van elk jaar.

Met uw Vriendenlidmaatschap verzekert u zich van:

- Uitnodigingen voor Vriendenbijeenkomsten
- Vooraankondigingen van veel overige bijeenkomsten, georganiseerd door Stichting MHM
- De digitale Nieuwsbrieven
- Mogelijkheid om deel te nemen aan verrassingsacties (zoals het verloten van boeken)

Wilt u Stichting MHM ook in natura steunen als sponsor door bijvoorbeeld een zaal of faciliteiten ter beschikking te stellen voor onze evenementen of voor producten?
Mail via info@museum-maluku.nl
Wij gaan graag met u in gesprek om te kijken wat we voor elkaar kunnen betekenen. Meer weten over doneren en de fiscale aftrekbaarheid?
Alle informatie vindt u hier.
Vriend worden kunt u hier.

Museum Sophiahof
Sophialaan 10
2514 JR Den Haag
Tel: 070-2002500

Uitgebreide boekbespreking

Door: Hans Hemmes*

Indische jongens uit Den Haag kozen massaal voor het verzet tegen de Nazi's

Tijdens de Tweede Wereldoorlog kozen Indische jongens uit onder meer Den Haag massaal voor het verzet. Zij waren de allereerste Engelandvaarders, werden RAF-piloot, zaten in knokploegen en hielpen Joden onderduiken. De groep krijgt eindelijk erkenning in een boek en tv-documentaire.

Er is al veel geschreven over Indische Nederlanders die de Japanse bezetting meemaakten. Maar wat deden die tienduizenden Indo's, totoks en Indonesiërs die hier zaten? Journalist Herman Keppy kon er niets over vinden, toen hij voor het eerst hoorde van een Molukse verzetsstrijder die op de Leusderheide was gefusilleerd.

Hij begon een onderzoek dat maar liefst twaalf jaar duurde en bracht daarmee een vergeten geschiedenis aan het licht. Wat blijkt namelijk? Indische mannen en vrouwen keken niet werkloos toe, maar namen het op tegen de Duitse bezetter. De cijfers liegen er niet om: van de Engelandvaarders was 11 procent van Indische afkomst, van de 900 Nederlanders bij de RAF hadden er 209 hun roots in Nederlands-Indië.

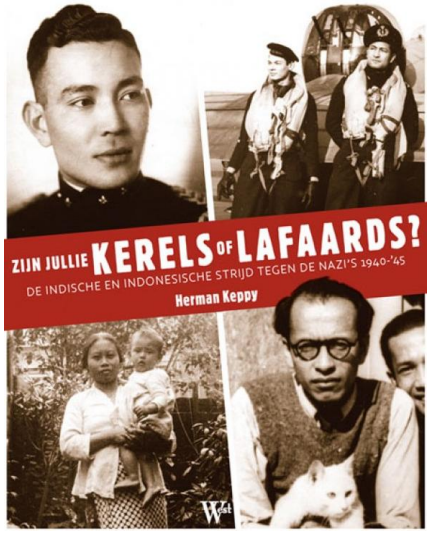
Kerels of lafaards?

En dan was er het verzet. ,,In de Bomenbuurt woonde in elke straat wel een Indische verzetsman", merkte Keppy. In zijn boek 'Zijn jullie kerels of lafaards?' geeft hij de helden van toen een gezicht. ,,Het zijn mannen die zelf de beslissing namen, daar moeten we trots op zijn." Onder hen is de bekendste oorlogsheld van Nederland, Erik Hazelhoff Roelfzema, de Soldaat van Oranje.

Hij is geboren op Soerabaya en heeft zich altijd een Indische jongen gevoeld. Zijn maten onder

wie Peter Tazelaar kwamen ook van Indië. Tazelaar zei ooit: "Ik had net als andere Indische mensen een kosmopolitische geest. Je verplaatst je makkelijk".

Het kan een verklaring zijn voor het hoge percentage Engelandvaarders. Aan de Valkenboskade woonde het gezin Spook, van wie vier broers de oversteek waagden. De moeder bracht ook nog illegale krantjes rond. Keppy toont een foto van twee jongens in uniform in New York. "Daar hadden ze de tijd van hun leven. Indische jongens houden van muziek. Dus gingen ze naar een optreden van Duke Ellington aan piano".

Burgwal

Aan de hand van het boek heeft het programma Andere Tijden een documentaire gemaakt. Daarin wordt het korte, heldhaftige leven van Rudy Burgwal uit de Populierstraat belicht. Zijn moeder maakte nasi goreng voor Engelandvaarders de riskante tocht waagden. Burgwal werd een held en onderscheiden met het Bronzen Kruis.
De Hagenaar uit Soerabaya was de succesvolste piloot uit het Nederlandse squadron van de RAF. Hij haalde in zijn Spitfire 17.5 V-1's in de lucht neer. Hij sneuvelde in 1944 boven Frankrijk, amper 27 jaar oud. Geroerd leest Keppy de laatste tekst in zijn logboek voor: "het is toch een veilig gevoel, wanneer je in de verte of soms in de mist die witte krijtrotsen van Dover ziet opdagen." De volgende tekst is 'missing'. In Andere Tijden zijn unieke beelden te zien vanuit de cockpit van Burgwal als hij een V1 neerhaalt. Verder is hij te horen op Radio Oranje onder de schuilnaam Flip. "We zullen soep van ze maken, met balletjes", zegt hij over 'de moffen'.

Nout

Ze waren reuze fanatiek al die Indische verzetsjongens.
Sommigen hadden meegevochten in de meidagen van 1940 en gingen daarna het verzet in. Luitenant Jan Nout leidde een groep die Valkenburg moest heroveren. Toen soldaten een huis niet binnen durfde, schreeuwde hij 'zijn jullie kerels of lafaards' en sloeg twee Duitsers met zijn vuisten knock-out.

Nout werd actief in een van de eerste verzetsgroepen, de Ordedienst. Hij werd gepakt, net als minstens 130 kameraden en moest zijn strijd voor vrijheid met de dood bekopen.

"Houdt je taai en bedenk maar, het is voor je vaderland geweest en minachten kan men je daar niet door", aldus zijn afscheidsbrief. Maar hij weet dan niet dat zijn broer Albert ook is gearresteerd met leden van de Paroolgroep. Voor hem wacht eveneens de kogel.

Beiden kenden in Den Haag KNIL-kapitein Eddy Latuperisa die ook wapens kocht, verstopte die in grafkelders en onder het mom van bridgeavonden rekruten wierf voor het verzet. Hij werd 13 april 1942 uit zijn onderduikadres aan de Groot Hertoginnelaan gehaald en ruim een maand later ter dood veroordeeld. Latuperisa is de Molukker die gefusilleerd is op een geheime plaats op de Leusderheide met vele anderen. Na zijn dood ontvingen vrouw en kinderen zijn brief, afgesloten met 'houd moed en durf te leven'.

Baboe met mes onder kussen

Joodse onderduikers waren welkom bij de vele Indische families in Den Haag. Als vanzelfsprekend werden ze opgevangen.
Onder hen was Alfred Münzer (Bobby), zoon van een Joodse kleermaker. Hij overleefde de oorlog bij Tolé Madna, een Indonesiër die werkte bij Waroeng Djawa in Scheveningen en woonde aan de Kinsbergenstraat.

Oorlogsheld Rudy Burgwal in zijn Spitfire. Foto © NIOD

De jongen werd opgenomen in het Indische huis en groeide op tussen wayangpoppen, beeldhouwwerken en kippen in de tuin. Voor het slapen gaan, werd Nina Bobo voor hem gezongen. De baboe Mima Saïna zorgde voor hem en zij bewaakte hem ook. Zij bewaarde een mes onder haar hoofdkussen, om de nazi te doden die hem zou halen. Bobby werd na de oorlog herenigd met zijn echte moeder. Zijn zusjes Leana (6) en Eva (8) zijn vergast. Münzer heeft na zijn emigratie naar Amerika contact onderhouden met de familie Madna. Zij bleven altijd bezorgd om hem. Na de aanslag van Nine Eleven was het eerste telefoontje uit Den Haag, of hij wel oké was.
**) AD*
'Zijn jullie kerels of lafaards', *auteur: Herman Keppy. 272 pag. ISBN nr. 9789082063547, Prijs: € 29,95.*

Petitie nr. 306 aangeboden aan de Ambassadeur van Japan

Zijne Excellentie Shinzo ABE
Eerste Minister van Japan

(Nederlandse vertaling)

Den Haag, 12 mei 2020
Petitie: 306
Onderwerp: De oorlog zit nog in ons.

Excellentie
Op 4 mei, in een ontroerende toespraak bij het Nationaal Monument in Amsterdam, herdacht Zijne Koninklijke Hoogheid Koning der Nederlanden Willem-Alexander de oorlog 75 jaar geleden. Op een vrijwel lege Dam, als gevolg van de Corona-pandemie, uitte hij zijn gevoelens dat we allemaal nauw betrokken zijn bij de jaarlijkse herdenking van degenen die tijdens de oorlog in het Koninkrijk der Nederlanden zijn omgekomen, waaronder Nederlands-Indië en op zee. En dat onze gedachten ook bij degenen waren die overleefden en hun geliefden verloren. De lege stoelen in de kerk, De Nieuwe Kerk, waren symbolisch voor degenen die niet terugkeerden. De oorlog blijft generaties beïnvloeden. De oorlog zit nog in ons. Degenen die terugkeerden naar Nederland, vaak met ongeëvenaarde lichamelijke en geestelijke stoornissen, zij gedenken. Veel van de overlevenden bleven stil, maar hebben nog steeds last van hun verschrikkelijke ervaringen. De koning maakte het als zijn Boodschap dat het minste wat we kunnen doen is: Niet wegkijken. Niet goed praten. Niet uitwissen. Niet apart zetten. Niet "normaal" maken wat niet normaal is. Met het oog op het Corona virus moesten we een deel van onze vrijheid opgeven. Dat is anders dan het verliezen van vrijheid aan een bezetter met een ideologie zonder empathie, die miljoenen in gevechten en concentratiekampen en buiten die kampen vermoordde.

Eerste Minister,
We zullen het nooit vergeten zonder ons het verleden te herinneren. Het is aan ons, de huidige generaties, om te spreken namens de doden en de overlevenden, 75 jaar na het einde van de oorlog. Nu raakt het Corona virus ons allemaal hard. Elke dag is er verdriet en rouw. De bevolking van Nederland en Japan delen de angst en onzekerheid. Het is een nieuwe situatie waarvan we hopen dat het snel voorbij is, zodat we weer normaal kunnen worden. Tegelijkertijd is het een gelegenheid om na te denken. Sinds 15 augustus 1945 hoopten Nederlanders uit Nederlands-Indië, die alles verloren hadden, om terug te keren naar hun woningen en hun oorlogsschade te herstellen. Dit mocht niet zo zijn. Ook het Japanse volk hoopte dat het beëindigen van de oorlog een nieuw begin zou brengen. De wereldwijde politiek en het gebrek aan empathie met de overlevenden creëerden een wereld zonder genade en mededogen. Het Corona virus heeft ons allen teruggebracht naar diezelfde onvoltooide situatie. **Bij de doorstart na Corona moeten we proberen de onvoltooide kwestie van erkenning en compassie te herhalen en niet de historische verplichting van Japan aan Nederlanders uit Nederlands-Indië te vergeten.**

Premier
Gezien de zeer strenge sociale distantiëringsregels in Nederland zal ik de envelop met de petitie van vandaag aan de Japanse ambassadeur in Den Haag overhandigen.
Aangezien we niet de gebruikelijke discussie met de ambassadeur hebben, zou ik graag een persoonlijk antwoord van u of een brief van de Ambassadeur met uw persoonlijke mening willen ontvangen.

Ik zie uw antwoord of bericht tegemoet.

Namens de Stichting Japanse Ereschulden,
J.F. van Wagtendonk
voorzitter

(*Original English version:* Petition # 306: Giri "The war is still with us".)

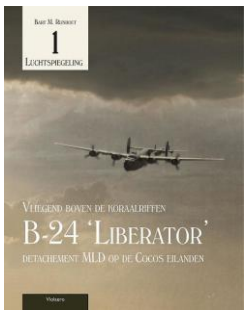
Boekbespreking, *e*-Books, CD & DVD, Presentatie & Signeren

In de wacht – Alfred Birney. Wachtend op een operatie ziet Alan Noland vanaf zijn ziekenhuisbed de multiculturele samenleving aan zich voorbijtrekken. Ongegeneerd etnisch profilerend en wars van politieke correctheid legt hij zijn tijdelijke leefomgeving

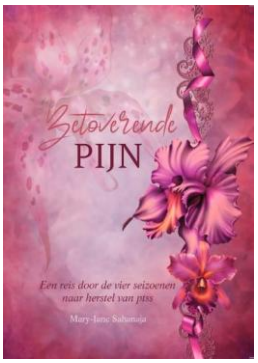
onder een microscoop. Daarbij spaart hij ook zijn eigen falen op persoonlijk vlak niet. Wat Alan ziet, verbaast, ergert en vermaakt hem zodanig dat hij zijn levensgevaarlijke fysieke toestand bijna vergeet. *ISBN nr 9789044543384, Prijs: € 22,50.*

B-24 Liberator – Edwin Hoogschagen & Bart M. Rijnhout. Een detachement van het 321e squadron van de MLD (Marine Luchtvaart Dienst) vloog onder Brits bevel in de nadagen van de 2e Wereldoorlog met twaalf bommenwerpers. Zij vormden een detachement die met vliegtuigen

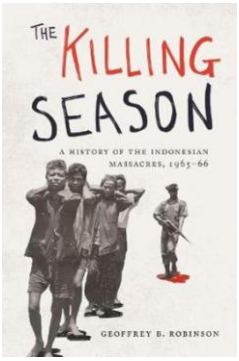
naar de Cocos-eilanden werden gedirigeerd met als taak om de Japanse scheepvaart zoveel als mogelijk te verstoren. Op 15 juli 1945 werd de eerste 'anti-shipping sweep' door de eenheid gevlogen en de laatste oorlogshandelingen vonden plaats op 11 augustus. Na de capitulatie vlogen de Liberators van het squadron bevoorradingsvluchten boven de kampen en dropten daar voedsel en medicamenten boven de bevrijde krijgsgevangenen en geïnterneerden. In diezelfde maand werd er met een B-24 Liberator de bevrijde Gouverneur-generaal van Nederlands-Indië, Jonkheer Mr. A.W.L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer en legercommandant H. ter Poorten naar Nederland gevlogen. In 1946 werden de Liberators afgevoerd. Deels overgedragen aan de RAF en een restant werd verschroot op een terrein tussen het burgervliegveld Perak en het Marine Vliegkamp Morokrembangan in Nederlands-Indië. *Dit boek verschijnt binnenkort. ISBN 9789086162017. Prijs: € 22,95.*

Betoverende pijn – Mary-Jane Sahanaja. Een gedichtenbundel in het kader van een reis door de vier seizoenen naar herstel van PTSS. De hoofdpersoon is in haar

jeugd betoverd en ze zoekt een tegenspreuk. De reis start in de winter, waar zij ooit verdween in een zelf-opgelegde gevangenis en voert de lezer naar de lente om er daar achter te komen dat ze nog steeds bevroren in de tijd leeft: hety eeuwige zwart-wit. Zal het haar lukken om te ontsnappen en de tegenspreuk te vinden? De gedichten zijn door Mary-Jane geschreven over een periode van vier jaar, waarin zij intensieve therapie onderging voor een complexe posttraumatische stressstoornis. Ondanks de zwaarte van het onderwerp bieden de gedichten herkenning, troost en hoop. Haar boodschap is duidelijk: Durf je angst in de ogen te kijken. ISBN nr. 97894640322192. Prijs: € 16,99.

The Killing Season – Geoffrey B. Robinson. The Killing Season explores one of the largest and swiftest, yet least examined, instances of mass killing and incarceration in the twentieth century.

The shocking antileftist purge that gripped Indonesia in 1965-1966, leaving some five hundred thousand people dead and more than a million others in detention. An expert in modern Indonesian history, genocide, and human rights, Geoffrey Robinson sets out to account for this violence an to end the troubling surrounding it. In doing so, he sheds new light on board and enduring historical questions. How do we account for instances of systematic mass killing and detention? Why are some of these crimes remembered and punished, while others are forgotten? Robinson argues convincingly that it was instead the product of a deliberate campaign, led by the Indonesian army. The Killing Season is the definitive account of a pivotal period in Indonesian history. A period of slaughter and bloodshed and mass killing near to genocide. *ISBN 9780691196497. 2nd print. Cost: € 24,30.*

Dagboek Derde Zuid Nieuw-Guinea Expeditie 1912-1913, deel 1 – Anton Versteeg. Dit is het eerste deel van het dagboek dat mijn grootvader Dr. Gerard Martinus Versteeg (1876-1943) bijhield tijdens de 3e Zuid Nieuw-

Guinea expeditie. Dit 1e deel beschrijft de tocht van Surabaya naar de zuidkust van Nieuw-Guinea. De eerste bivakken en de voorbereidingen voor de landtocht naar de eeuwige sneeuw van de Puncak Tricora (Wilhelminatop), met 4750 meter de hoogste berg van het continent. Versteeg ging mee als arts en zoöloog en had tevens de dagelijkse leiding over de expeditie, die uit ruim 200 personen, voornamelijk Dajaks, bestond. Er is niet veel gepubliceerd over deze expeditie en dat maakt dit dagboek tot een uniek document over onze en de Papoea geschiedenis. *ISBN niet bekend. Prijs: € 15,95*

Dagboek Derde Zuid Nieuw-Guinea Expeditie 1912-1913, deel 2 – Anton Versteeg. Het tweede deel van mijn grootvaders dagboek, dat hij bijhield tijdens de bergtocht naar de Puncak Trikora. In dit deel de moeizame tocht naar de top van de berg, die hij uiteindelijk bereikte. Een uniek document dat samen met het eerste deel een belangrijk stuk

geschiedschrijving is over ons en de Papoea bevolking. *ISBN niet bekend. Prijs: € 14,95.*

De in deze rubriek besproken boeken, CD's en DVD's zijn verkrijgbaar bij de Internet Boekhandel Van Stockum in Den Haag of bij de erkende boekwinkel,tenzij anders vermeld

VAN STOCKUM INTERNET BOEKHANDEL

www.vanstockum.nl

Meer dan 120 titels over Nederlands-Indië

Neem eens een kijkje in de uitgebreide boekenwinkel van Historiek.net:

https://geschiedenis-winkel.nl/nederlands-indie.html

Recept van de maand

Dendeng Blado

Een lekker pittig rundvlees-gerecht, dat prima past bij de rijsttafel.

Ingrediënten:

600 gram biefstuk, rosbief of malse bieflappen, 4 sjalotten of 1 grote rode ui. 4 teentjes knoflook, 1 tl. ketoembar, 1/2 tl. djintan, 1 tl. djahé, 1 t. laos, 1/4 blokje trassi, 2 kopjes dikke kokosmelk, 3 verse lomboks, 2 el. sambal oelek, 2 tl. suiker, snufje zout, scheut olie om in te bakken.

Bereiding:

Maal de sjalotten, sambal, knoflook en trassi met de droge kruiden in het hakmolentje van de staafmixer fijn. Snijd nu het

rundvlees in heel dunne plakken van ca. 1 cm dik. Kook deze dunne plakjes in wat water met een snufje zout enkele minuten. Fruit het uien-sambalmengsel in wat olie in de wok. Schep met een schuimspaan het vlees uit het kookwater en dep het goed droog met keukenpapier. Doe de kokosmelk bij de boemboe in de wok en roer goed door. Laat deze boemboe goed inkoken en doe hierin het rundvlees. Bak alles stevig door tot het rundvlees drooggebakken en een beetje krokant is. Snijd de lomboks in schuine ringen en roer dit als laatste erdoor. Lekker als bijgerecht bij uw rijsttafel.

Wilt u het wat minder pedis hebben? Verwijdert u dan de zaadjes en zaadlijsten uit de lomboks of gebruik iets minder sambal oelek.

Selamat Makan

Column

Door: Jan Tomasowa

Overleven op Bali in coronatijd – ‘think global, act local’

Dolly Hitipeuw, mijn vrouw, en ik hebben jarenlang in Indonesië gewerkt voor niet-gouvernementele organisaties te midden van arme boeren o.a. op Lombok en in Irian Jaya. Op Ambon begeleidde ik studenten van de Hogeschool Zeeland en werkte ik als gastdocent bij Universiteit Pattimura. Samen met Dick Wattimena, de Molukse burgermeester van Ambon en Jaap van der Doef, de burgermeester van Vlissingen bereidde ik de stedenband Ambon -Vlissingen voor. Na onze terugkeer in Nederland besloten mijn vrouw en ik om ooit weer terug te keren naar Indonesië.
In november 2019 verhuisden wij naar mijn geboorteland.

Op Bali gingen we op zoek naar een plek waar Dolly met haar permacultuur-tuinproject kan starten en ik als schrijver-boer kan leven.
In 1980, bijna veertig jaar geleden, bezochten wij voor de eerste keer Bali. Ik was direct verliefd geworden op het eiland en ik ben veel van mijn Balinese vrienden gaan houden.
Elf jaar geleden schreef ik op Bali de roman ‘Dewi. Een roman over liefde en vergiffenis tot over de grenzen van de dood.’

Jaren geleden had ik tegen Dolly en mijn kinderen gezegd dat ik op Bali wil sterven en gecremeerd wil worden. Ook als Bali door een ramp zou worden getroffen, zoals een uitbarsting van de vulkaan Gunung Agung of een tsunami, dan zou ik toch bij mijn Balinese vrienden blijven. Als ik een dergelijke calamiteit overleef, dan wil ik zoveel mogelijk de bevolking helpen. Ik heb dit besluit genomen niet omdat ik een held ben, maar omdat ik van het eiland en van mijn Balinese vrienden hou.

Jarenlang heeft Dolly zich gewijd aan het vergaren van kennis en het opdoen van praktijkervaring in permacultuur. Zij heeft ruim zes jaar gewerkt in de grote permacultuur-stadstuin van het Vrouwencentrum in Amsterdam-Nieuw West. In 2017 volgde zij in Thailand een tropische landbouwcursus bij Pun Pun in het dorp Mae- Jo en werkte zij als vrijwilligster met boeren op Bali. In de afgelopen jaren heeft Dolly op Bali een netwerk opgebouwd van mensen, die net als zij actief zijn in biologisch tuinieren en of permacultuur. Deze mensen betrekt zij bij de realisatie van haar permacultuur-tuinproject.

Ik heb altijd als schrijver-boer in mijn geboorteland willen werken. Na afronding van mijn studie in 1978 heb ik een jaar lang in Barneveld de parttime praktijkopleiding kippen- en varkensfokken gevolgd. Ik wilde toen al in Indonesië met arme boeren en vissers werken.

Begin januari 2020 huren we op Bali, in een dun bevolkt gebied met uitgestrekte rijstvelden, in het dorpje Teges, een klein huis, maar met een grote tuin. Een smal pad scheidt onze woning van een groot rijstveld. Je kunt alleen te voet of met een scooter onze woning bereiken. Iedere ochtend om 04.30 uur worden we gewekt door het gekraai van hanen, het geblaf van honden en gekweel van de vele vogels in onze tuin. ’s Avonds horen we het gekwaak van de kikkers, de roep van de tokeh’s en het getsjilp van de jangkriks in het rijstveld.
Dolly is gestart met de voorbereiding van haar permacultuur-tuin-project en ik met het schrijven van de laatste hoofdstukken van mijn nieuwe roman. Mijn uitgever Aspekt heeft besloten om mijn 8ste boek in 2020 te publiceren. We voelen ons gelukkig hier op Bali.

Volkomen onverwacht worden we nu met het monster corona-virus geconfronteerd. Na de uitbraak van het virus is de toeristen-industrie in korte tijd in elkaar gestort. Ik zie de angst in de ogen van de mensen. Ze maken zich zorgen over de gezondheid van hun kinderen en over de daling van hun inkomen.
We besluiten om de mensen om ons heen op Bali, maar ook onze kinderen en vrienden in Nederland direct te helpen. Onze uitgaven verminderen we met 30%. Mijn broer Tonnie uit Nederland, woont nu bij ons op Bali. In Nederland steunen onze dochters elkaar zoveel mogelijk en mijn zoon kan gebruik maken van het huis van mijn broer.
Op Bali eten we niet meer zo vaak in restaurants, maar kopen ons eten bij de kleine warungs en onze groente en fruit bij de stalletjes langs de kant van de weg. We doen volop mee met de ruilhandel. Van onze vrienden uit Sanur krijgen we regelmatig vis en van onze huisbaas bijna elke dag

fruit en hapjes. We verdelen mondmaskers en biologische groenten en fruit met onze vrienden. Een bevriende eigenaar van een eetstalletje stimuleren we om mondkappen te produceren.

We zijn al gestart met een actie-onderzoek naar de overlevings-kansen van een kleine guest-house. Eerst willen we van deze actie leren en daarna de komende jaren andere bedrijfjes helpen.
Samen met mijn vrienden probeer ik de gevolgen van de pandemie op Bali te analyseren. In 1963 en 1964 vonden uitbarstingen plaats van de vulkaan Gunung Agung. Bali werd daarna geconfronteerd met de bomaanslag in Kuta en andere rampen. De laatste vul-kaanuitbarsting was in 2019. Wat kunnen we van deze calamiteiten leren?

De coronapandemie confronteert de bevolking nu met grote problemen. Maar de geschiedenis leert dat uit elke calamiteit ook iets goeds voortkomt. Dolly en ik kunnen de wereldwijde verspreiding van het coronavirus niet stoppen.

Met het motto: "Think global, but act local!" kunnen we op Bali wel zoveel mogelijk mensen om ons heen helpen en vanuit Indonesië onze vrienden en familie in Nederland ondersteunen. Ik geloof in de veerkracht van mijn Balinese en Nederlandse vrienden en van mijn naaste familieleden.

NICC Magazine Voor iedereen met Indische roots

Heimwee naar een plek die ik niet ken

Door: Ellen Deckwitz

De kinderen en kleinkinderen van de generatie die Neder-lands-Indië moest verlaten erf-den hun woede, verdriet én gemis. Maar ook iets van de taaiheid om er in stormachtige tijden iets van te maken, schrijft Ellen Deckwitz.

Op 20 april 1946 voeren mijn grootouders met het ms Sloterdijk van Java naar Holland. Beiden waren geboren en getogen in Indië, beiden waren halverwege de twintig, beiden hadden de oorlog in diverse jappenkampen doorgebracht. Het schip liet geestwitte golven achter zich, als een groot rouwkleed voor wat de opvarenden achterlieten: ouders, broers, geliefden, en vooral: een thuis.

Onrustig stond mijn grootmoeder op het dek. De verlangens die gedurende de oorlog in haar sluimerden, naar familie, voedsel, veiligheid en vrijheid, zaten nog steeds in haar, alsof ze hun eigen leven waren gaan leiden. De bevrediging van die verlangens zou niets meer uitmaken, ze was gewend geraakt aan het ontberen. Het grootste verlangen moest echter nog komen: dat naar Indië, het land waarvan ze wegvoer maar waar haar hart achterbleef.

Mijn grootmoeder heeft altijd benadrukt dat Nederland voor haar geen thuisland was. Ze foeterde op de kou, de dicht-bevolktheid, de benepen moraal, de volgens haar platte cultuur. Nee, dan Indië, waar je achtertuin zo groot was als een bos, waar de natuur tot de hemel kwam, waar de warmte niet afkomstig was van een gietijzeren radiator.

Ze woonde naast ons en zo werd mijn jeugd doorspekt met Indische sprookjes, spectaculaire gado-gado en de nodige Maleise scheld-woorden wanneer we de bal over de schutting schoten. Maar wat ik vooral van haar overnam was een gemis. Ze bleef benadrukken dat er elders een ander land was, een beter land. Haar kinderen en kleinkinderen werden grootge-bracht met het idee dat de plek waar ze werden geboren en op-groeiden, verbleekte bij het para-dijs waar zijzelf vandaan kwam.

In de loop der jaren sprak ik met talloze mensen wier wortels ook in voormalig Nederlands-Indië liggen. Met de eerste generatie, waarmee ik degenen bedoel die Indië na de oorlog verlieten, maar ook met de tweede en derde generatie, de kinderen en klein-kinderen van de vertrekkers.

Wat me bij deze laatste twee gene-raties opvalt is dat zij door de gedwongen migratie van de eerste generatie niet alleen woede en verdriet meekregen, maar ook heimwee naar een plek waar ze niet opgroeiden, naar een land dat ze aanvankelijk alleen mondeling overgeleverd kregen. De tweede en derde generatie kent, om met Rudy Kousbroek te spreken, de weg in een huis dat niet meer bestaat. En dat schrijnt, inmiddels 74 jaar na het einde van de Japanse bezetting, nog steeds.

Secundair gemis

Mijn eigen reis naar Indonesië vorig jaar was verwarrend. Ik herkende de geuren, de taal, de gebruiken, de gebaren, de sfeer. Het land omvatte me, koesterde me en tegelijkertijd ervoer ik een enorme vervreemding. Wanneer je op reis gaat, bestaan er twee versies van je bestemming. Allereerst de versie die je overneemt uit reisgidsen, films en verhalen, een versie die een samenballing is van stereotypen, vermoedens en andermans ervaringen. Ten tweede het land zoals het werkelijk is. Normaal gesproken schuiven verwachting en ervaring tijdens het bezoek in elkaar. Maar tijdens mijn reis bleek er geen synthese mogelijk tussen het land uit de verhalen en het land uit de ervaring. Ik verloor mijn hart aan Indonesië, maar bleef tegelijkertijd ook verlangen om het land van mijn grootmoeder, Indië, te zien. Om zelf te bepalen wat ik ervan zou vinden, wat het met me zou doen.

Dat land bestond natuurlijk allang niet meer, maar het schokte me hoezeer een heimwee, ontstaan door de talloze verhalen van mijn grootmoeder, nog in mij doorzong. Hoe ik bleef hunkeren naar iets dat allang verdwenen was nog voor ik werd geboren. Mijn oma gaf een verlangen aan me door.

Naar haar broer die niet meer terugkeerde van de spoorlijn. Naar haar moeder die wegzakte in de aarde. Naar een gezin dat uiteenviel. Je hoort wanneer er over oorlog wordt gesproken vaak genoeg de term 'secundair trauma' vallen, wat verwijst naar overgeleverde angst en verdriet. Er bestaat echter ook secundair gemis, wat als je niet uitkijkt generaties lang kan doorwerken en schrijnen.

In de gesprekken die ik voerde met de tweede en derde generatie viel het me op dat velen last hadden van dit doorgegeven gemis. En dat het ook een bepaalde dynamiek tussen de generaties veroorzaakte. Een deel van de kinderen en kleinkinderen van de Indiëgangers heeft het gevoel gehad dat ze hun ouders en grootouders moesten troosten: om het gedwongen vertrek, de kille ontvangst in een nat land, om een verdwenen thuisland. Maar wat we ook deden, het hielp uiteindelijk niet. We konden het verleden niet ongedaan maken, de gedwongen migratie, het verlies van vrienden, van huizen, van een klimaat, van een cultuur. De tweede en derde generatie bestaan deels uit mensen wier ruggen krom als vraagtekens zijn. Van het raden naar hoe ze de eerste generatie gelukkig konden maken. Naar hoe ze iets konden doen om het verlies te compenseren.

Landschap bij Banjoewangi

Maar sommige dingen zijn onomkeerbaar. Oorlog werkt door. In veel families met Indische wortels, inclusief de mijne, zie ik hoe de heimwee van de eerste generatie gevoelens van machteloosheid veroorzaakt bij de tweede en de derde. En ook al praat je er met elkaar over, het verlangen blijft, evenals de gevolgen ervan. Sommige zaken zijn niet uit te wissen. We kunnen verlies leren torsen, maar dat maakt het verlies niet ongedaan. Het gedwongen vertrek uit een moederland veroorzaakt, net zoals bij een verdwenen ledemaat, fantoompijn. Er is iets verdwenen, maar je voelt er nog wél mee. Het brandt na, generatie na generatie, en er bestaat geen remedie tegen.

Intergenerationele dynamiek

Een oorlog is na het laatste geweersalvo, na het hijsen van de witte vlag, nog lang niet voorbij. Wij weten hoe hij doorwerkt. Dat ze donkere dingen veroorzaakt. Maar ook lichte. Want het zijn niet alleen verdriet en gemis die werden overgeleverd. De eerste generatie heeft zich niet laten kisten. Zij hebben er iets van gemaakt. Zij hebben een taaiheid aan de dag gelegd die ons kan inspireren om flexibel te kunnen blijven in stormachtige tijden.

Voorbeelden die we, nu we ons in een tijdsgewricht bevinden waarin polarisatie en vreemdelingenvrees toenemen, goed kunnen gebruiken, en op onze beurt weer doorgeven. Om het met de grote schrijver Tjalie Robinson te zeggen: "Vaak zonder dat we het weten, voltrekt zich een omwenteling in het leven, die genadeloos afrekent met het leven van onze ouders, en straks afrekent met het onze".
Het is aan ons om van die omwenteling bewust te zijn en de intergenerationele dynamiek die ze veroorzaakt. En het is onze verantwoordelijkheid te kijken naar de wereld waarin we nú leven en daar met behulp van deze kennis een thuis van te maken, voor iedereen.

Ellen Deckwitz is dichter en schrijver. Dit is de tekst die zij 15 augustus 2019 uitsprak in Den Haag bij het Indië-monument tijdens de nationale herdenking van de capitulatie van Japan, waarmee de Tweede Wereldoorlog ook in Nederlands-Indië eindigde. (Java Post) _____

Taman Indonesia gaat weer open

Op Hemelvaart, donderdag 21 mei 2020, openen we de deuren! Wel met aanpassingen om het zo veilig mogelijk te laten verlopen. Maar we zijn blij dat we jullie weer kunnen laten genieten van de tuin, nu het zo mooi is.

Waar dien je om te denken

- Je dient vooraf een e-ticket te kopen via de website in een bepaald tijdsblok.
- We hanteren een max aantal bezoekers in het park, dus wees op tijd met het bestellen van je e-tickets.
- We hanteren de RIVM richtlijnen.
- Houd 1,5 meter afstand van elkaar.
- Wanneer je zelfs maar verkoudheidsklachten hebt (hoesten, niezen, snotteren, koorts) blijf dan thuis.
- Tot 1 juni is het eethuis nog gesloten. Wel kun je koffie en spekkoek afhalen om mee te nemen naar de picknickweide of naar huis.

Bedankt voor jullie steun

We willen jullie bedanken voor jullie support en steun de afgelopen tijd. Daarom hebben we dit filmpje voor jullie gemaakt. Zodat jullie kunnen zien, wat jullie donaties hebben gebracht.

Wil je alsnog doneren, dan zijn we daar blij mee. Want we zijn de crisis nog niet uit, al zijn we enorm blij dat we open kunnen.
We gaan een zomer met beperkingen in; geen pasars, en geen arrangementen. Daarom zal ook de komende winter een lastige periode zijn. Steun het park, en adopteer een dier.

Filmpje van 'achter de schermen' over de jonge Walibi

Achter de schermen

Als dank hebben wij bijzondere filmpjes op ons you tube kanaal geplaatst over de nieuwe geboortes en onze prachtige tuin in lentesferen. Zo kunnen jullie ons blijven volgen en meegenieten van de positieve energie uit Taman Indonesia!

Terima kasih banyak!
Heel erg bedankt!

Sampai jumpa di Taman Indonesia

5000 Kamptekeningen uit Nederlands-Indië

In "Het Geheugen Van Nederland" van het Nationaal Archief bevinden zich bijna 5000 tekeningen, gemaakt door gevangenen in de Japanse concentratiekampen in voormalig Nederlands-Indië.
De tekeningen staan op 247 pagina's en bevatten 20 afbeeldingen per pagina.
De LINK naar deze kamptekeningen op de website van Het Nationaal Archief vindt u HIER.

De grootste juwelenroof aller tijden vond plaats in Indië

Door: Han Dehne

Alle juwelen, sieraden, geld en andere waardevolle dingen die gedurende de Tweede Wereldoorlog door Indische Nederlanders en Indonesiërs als onderpand werden ingebracht in ruil voor voedsel om in leven te blijven, werden geroofd.

Op 15 augustus 1945, de datum van de Japanse capitulatie, kwam de Japanse kapitein Hiroshi Nakamura met begeleiding aan bij het pandhuis dat aan de Kramat was gelegen. Hij had met de chef van het pandhuis afgesproken dat de juwelen en diamanten uit de brandkasten overgeheveld worden in 5 koffers. En nadat de koffers vol waren, werden ook nog eens een paar manden gevuld. De buit moest naar het kantoor van Nomura, Nakamura's chef, aan het Koningsplein worden gebracht.

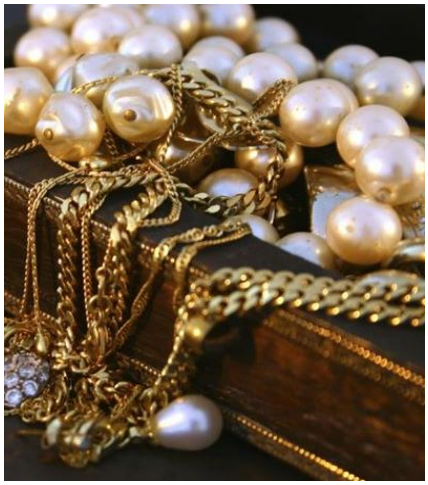

Echter Nakamura besloot de hele buit eerst naar zijn eigen huis te brengen om alles eerst te sorteren. Zijn minnares Carla Wolff en een vriend helpen hem met het uitzoeken van de juwelen en de volgende dag lagen 5 gelijkwaardige hopen van juwelen. Apart lag ook een hoop juwelen, geselecteerd door Carla voor haar eigen toekomst. Nakamura stemde toe. Een paar dagen later brengt hij haar ook nog geld ter waarde van 200.000 guldens en een paar staven zilver om in de safe te bewaren, dat bestemd was voor de vier Japanse interneringskampen.

Een Chinese vriend van Nakamura helpt hem de schat naar een veel veiliger plaats te vervoeren en het grootste deel van de schat en het geld wordt in een grote brandkast opgesloten. De zilveren staven krijgen een andere plaats. Carla houdt zelf wat van de juwelen achter de hand en kletst honderduit over haar rijkdom. Bijna iedereen in haar omgeving moest het weten hoe rijk ze was. Een paar vriendinnen krijgen allemaal een cadeautje. Ook Nakamura maakt zich erg verdacht bij de Britten. Hoe komt hij aan zoveel geld en macht. Per slot was hij slechts een kapitein!

Nakamura wordt gearresteerd en verhoord. Tijdens deze verhoren kwamen de Engelsen achter de juwelenroof. Tijdens het verhoor kwam naar voren dat er 5 koffers met juwelen ieder ter waarde van 100,000 gulden, in handen waren gegeven aan 5 Japanse kampcommandanten om het leven daar te bekostigen. Zowel Nomura als Nakamura wisten echter niet met zekerheid of deze koffers ook in de desbetreffende kampen waren aangekomen of door de desbetreffende commandanten waren verkocht. Alleen in Bandoeng duiken verhalen op over juwelen en dat ze in het bezit waren van Japanners en KNIL militairen. Een onderzoek levert niets op.

Intussen wordt ook de Chinese vriend van de kapitein gearresteerd. Dit vanwege wapensmokkel. Carla de Wolff wordt nu bang en vraagt Nakamura de juwelen uit de grote kluis weg te halen en bij haar in de achtertuin te begraven. Alleen het geld blijft achter in de kluis liggen.
Carla's loslippigheid had dramatische gevolgen. Uiteindelijk werd ze gearresteerd door de Britse Kapitein Morton, die het hele verhaal van Maurice Noach, een NEFIS employé, krijgt te horen. Na een lang verhoor slaat Carla door en vertelde hem alles.
De juwelen zitten in een tweetal petroleumblikken die zijn volgestort met gestolde was. Morton, zijn adjudant sergeant Dawson, Noach en Ulrich nemen de blikken mee inclusief de 200,000 gulden uit de safe.

Het grootste deel van de juwelen belandt in handen van de Britse betaalmeester. Morton en Dawson hielden het geld en aardig wat juwelen achter de hand. Noach en een medewerker Ulrich krijgen 50,000 gulden en wat juwelen als beloning.
De officier van justitie te Batavia, Mr. Ed Brunsveld van Hulten komt via Ulrich in contact met Carla Wolff, die intussen was vrijgelaten door Morton.
Zij vertelde Brunsveld alles wat er heeft plaatsgevonden. Brunsveld begint een onderzoek, ook bij de Britten. In Singapore heeft hij een ontmoeting met kolonel Sharp, chef van de Special Investigation Branch.

Kolonel Sharp voelt zich genoodzaakt naar Batavia af te reizen. Morton en Williams worden beiden gearresteerd en voor de krijgsraad gebracht. Morton komt door gebrek aan bewijs vrij, Williams krijgt ontslag en dwangarbeid van een jaar.

Intussen heeft ook nog een poging gewaagd het begraven deel van Carla te verkopen. Zij vraagt de hulp van pandhuisbaas Kroon. Brunsveld komt hier achter en laat hen arresteren en beiden belanden in de gevangenis. Een van de weinige die wist te ontsnappen is de vriend van Carla, die haar had geholpen bij het sorteren van de juwelen uit de koffers. Zijn naam is Bram Roukens. Hij is naar Nederland vertrokken en blijkt onvindbaar. Sergeant Dawson vertrok naar Engeland, waar hij later werd gearresteerd.
Brunsveld brengt de volgende gevangenen voor de balie: Carla Wolff, Renee Ulrich, Maurits Noach, Ong Wie Soon, Tio Wie Koen en JPB Kroon.

De opgegraven juwelen van Carla Wolff zijn intussen door de Britse Betaalmeester geschat op 331,000 gulden en daarnaast de kontanten op 144,000 gulden.

Voor het gerecht bleef Carla alles ontkennen. Ook het bezit van 270,000 gulden dat volgens haar van Nakamura was. Intussen werd het deel dat aan de Paymaster door Morton werd overhandigd geschat op 475,000 gulden.
Carla krijgt 8 maanden, Noach en Ulrich, die bekentenis hebben afgelegd, krijgen 14 maanden en 8 maanden.

De rechters onder leiding van Mr. LF de Groot gaan alles goed na op basis van de verklaringen van Carla en de mensen die betrokken waren bij de operatie in het pandhuis.
Nomura wordt nogmaals stevig verhoord over zijn standpunt dat het hier om een Japans bezit ging. Al die juwelen en kostbaarheden waren immers het bezit van de arme Indonesiërs en de Indo-Europeanen, die hun bezittingen verpand hadden in de hoop later het terug te krijgen.

De verhoren hebben echter nooit de volledige gegevens van de schat opgeleverd en de waarde kon ook nooit worden vastgelegd. Het werd wel geschat op vele miljoenen.
In een krantenbericht werd zelfs een bedrag van 9.000.000 Engelse ponden genoemd (in 1945).
De rechtbank acht beide beklaagden schuldig aan plundering en veroordeelt Nakamura tot een gevangenisstraf van tien jaar en Nomura tot een straf van vijf jaar. In 1949 werden de straffen van deze twee gevangenen door het wettige Indonesische gezag drastisch vermindert en de heren konden vrij naar huis.

Carla Wolff kwam in 1947 vrij en na een paar jaar vertrok ze naar Nederland. Een dochter van Carla, die in Jakarta woonde, vroeg haar toen al zieke moeder, in 1985 over te komen.
Carla Wolff stierf dat jaar op 77 jarige leeftijd.

Links4u Interessante, handige, leerzame LINKS voor iedereen

Indopedia, Indische Encyclopedie / Bibliotheek / Indisch erfgoed / naslagwerk over voormalig Nederlands-Indië.
https://www.indopedia.nl/

Doorlink-website naar veel Indische en Indisch gerelateerde websites, blogs, personen en onderwerpen.
https://linkenindisch4ever.wordpress.com/

Website over online **geschiedenis** van/voor Indische Nederlanders.
http://www.indischhistorisch.nl

Organisaties die **archieven** bezitten over de **oorlog in Indië, de Bersiap en dekolonisatie.**
https://www.tweedewereldoorlog.nl/bronnen/archieven/indisch-erfgoed

Boten en passagierslijsten 1946 – 1964.
https://www.passagierslijsten1945-1964.nl/boten/index.html?fbclid=IwAR0Xl3D08q2w9zxR3V90-6IiIq5bCnctgZFNUChXSxkqG1OBwZPmK7xXeAq

Meer dan **120 titels** over Nederlands-Indië in de **boekenwinkel van Historiek.net.** https://geschiedenis-winkel.nl/nederlands-indie.html

Veel informatie over **schoollespakketten** over voormalig Nederlands-Indië. www.gastdocenten.com

Een ware schat aan foto's in kleur op **Monochrome Specter** uit de Tweede Wereldoorlog in ZO-Azië.
blog.livedoor.jp/irootoko_jr/

Het **Indisch Herinneringscentrum** Sophiahof, Den Haag
www.indischherinneringscentrum.nl

Moluks Historisch Museum [M.H.M.] Sophiahof, Den Haag
http://www.museum-maluku.nl/

Indisch/Moluks **Museum Sophiahof** in Den Haag.
https://www.museumsophiahof.nl/

Website over de **ervaringen van Indo's** op Java, die na de onafhankelijkheid in Indonesië gebleven zijn
www.indo-in-indonesie.com/

Museon in Den Haag met een bijzonder mooie en uitgebreide museale collectie over Nederlands-Indië.
https://www.museon.nl

Culturele website voor **Chinese en Chinees-Indische** gemeenschap.
https://www.inisiatip.nl

Wie (her)kent deze foto's? Website van het **Tropenmuseum**.
http://www.fotozoektfamilie.nl/

Stichting die ijvert voor erkenning en betaling van **Japanse Ereschulden** door Japan aan WO II slachtoffers
http://www.japanse-ereschulden.nl/

Stichting **Dialoog Nederland-Japan-Indonesië** (NJI) organiseert jaarlijks conferenties en andere activiteiten.
http://www.dialoognji.org

Toonaangevend **Indisch maandblad** (glossy). http://www.moesson.nl/

Informatieve website over de beruchte **moord op Chinezen** in 1740 in Indië. http://home.iae.nl/users/arcengel/Ned Indie/chinezen.htm

Landgoed Bronbeek (Kumpulan, **Museum Bronbeek** en meer) in Arnhem. www.bronbeek.nl

Veel informatie over **Batik** activiteiten van **Sabine Bolk**. Ook via facebook en YouTube. www.sabinebolk.nl

De Vries Antiek, items uit voormalig Nederlands-Indië, o.a. koloniale meubelen. **Specialist in Kunst en krissen**. http://www.devriesantiek.nl en http://www.kris-keris.com

Zeeuws Veilinghuis gespecialiseerd in kunst en schilderijen van bekende Indische schilders. www.zeeuwsveilinghuis.nl

Zeldzame boeken en andere artikelen o.a. over Nederlands-Indië en de VOC. Verkoop en veilingen: www.gertjanbestebreurtje.com

Stichting Indisch Erfgoed, mede-organisator **Themazondagen** op Bronbeek: www.indischerfgoed.nl

Non-profit **online museum** in de Verenigde Staten van Amerika, http://www.eastindiesmuseum.com

Wedsite over **Nederlandse militairen** in Indië 1946-1949. http://www.indiegangers.nl/

Stichting voor en door de **Molukse gemeenschap**: www.muhabbat.nl

Indisch Familie Archief http://www.indischfamiliearchief.nl/

Actuele items en achtergrondartikelen van de **Nederlandse Krijgsmacht.** https://www.nederlandsekrijgsmacht.nl/index.php/nieuws/

De **Jeugdwebsite** van de Oorlogs-graven Stichting (Ned.-Indië). http://www.eenlevenverloren.nl/index.php?go=home.personen@pagenr=1

Een digitaal **Indisch Museum,** https://indischmuseum.wordpress.com

Informatie over de **Nationale Indië-Herdenking** op 15 augustus. www.indieherdenking.nl

Website **genealogisch onderzoek** http://www.stamboomforum.nl/subfora/127/2/21753/0/bronnen_voor_familieonderzoek_nederlands_indie

Info over boeken, artikelen, TV- en radiodocumentaires plus LINKS over de **Pakan-Baroe Spoorweg**. http://pakanbaroe.my-free.website/

Alle bandjes, foto's en verdere **info** over **Indorock**. http://indorock.home.xs4al

Facebook pagina's over alles wat te maken heeft met Nederlands-Indië en het Indisch erfgoed. https://www.facebook.com/pages/?category=top

Links over **Indisch** en **Indonesisch** koken, recepten, cursussen, toko's, restaurants, afhaalmaaltijden, kookworkshops, etc. https://indisch-eten.startpagina.nl

Vereniging van **O**verlevenden en **N**a-bestaanden van **Slag in de Javazee 1942** (V.O.N.). Herdenkingsreizen https://www.imexbo.nl/slag-javazee

Taman Indonesia, Het leukste kleine Indonesische dierenpark in Nederland. http://www.taman-indonesia.nl

Pasar organisatoren & Evenementenbureaus

http://www.istimewa-events.nl
https://www.pasarstellar.nl/
www.taman-indonesia.nl/
www.pasarmalamrijswijk.nl
www.tongtongfair.nl
https://www.facebook.com/maluku-night
www.oscoproductions.nl
www.pasarsluiskil.nl
http://www.zinzia.nl
www.raffyzorg.nl

Koorenhuis - Den Haag, allerlei cursussen en workshops op het gebied van muziek, dans, theater en kunst. http://www.koorenhuis.nl

Gamelanhuis – Amsterdam. Lessen, workshops en alles over Javaanse en Balinese traditionele Gamelan-instrumenten. http://www.gamelanhuis.nl/

De Surinaams Javaanse Culturele **Stichting Manggar Megar** houdt zich bezig met Gamelanmuziek, traditionele Javaanse dans en het Wayang Kulit theater. http://www.manggarmegar.nl

Weblog **"Indische Jeugd-letteren"** Blog van Marjorie van Putten: http://indischejeugdletteren.wordpress.com/over-mij/

Jeugdbieb, erg leuke en informatieve website. http://www.jeugdbieb.nl

Website **Indische Jeugdboeken,** compleet met een bestellink. http://www.antiquariaat-anna.nl/boekek/kameleonboeken

Theatervoorstellingen - Een informatieve website met heel veel voorstellingen, overal en voor iedere leeftijd. http://www.kindertheater.nl/

Op zoek naar een **muziekoptreden** bij uw kumpulan? http://www.kwekel-evenementen.nl/indische-artiesten.htm

Kunstbende, Landelijke organisatie met afdelingen in alle provincies voor iedereen van 13 tot en met 18 jaar. http://www.kunstbende.nl

Een **Indische startpagina voor de jeugd:** http://suara-baru-kecil.jouwpagina.nl

Kinderboekenpraatjes. Veel boeken uitzoeken voor elke leeftijdgroep. http://www.kinderboekenpraatjes.nl

Alles over **STIP Jeugdtheater,** over producties, impresariaat, enz. www.stipproducties.nl

Woonzorgcentrum voor Indische en Molukse ouderen 'Raffy'. https://Raffyzorg.nl

Van alles over **Papoea websites.** https://Papua.startpagina.nl.

Nieuws en info over/uit **West Papua**. http://www.tanahku.west-papua.nl

Trefpunt Azië – Informatieve website met wetenswaardigheden uit ZO-Azië. https://www.trefpuntazie.com

Indowebshop voor alles voor de keuken, huishoud, kunst, textiel, boeken, sieraden en nog veel meer. http://www.indowebshop.nl/

Online **Aziatische supermarkt**, webshop en 20 fysieke winkels. http://www.orientalwebshop.nl/

Een van de betere **YouTube** kanalen over **Indonesisch koken:** Peters Keuken, met authentieke recepten. https://www.youtube.com/channel/UC9fmZUQ6yK7VtA6CpcsG0LQ/videos?disable_polymer=1

Initiatieven voor en door de culturele sector in verband met het COVID-19 virus

Nadat het kabinet de maatregelen rondom het Corona-virus bekendmaakte, is het culturele leven in Nederland voor een groot deel tot stilstand gekomen. Dit heeft zeer ingrijpende gevolgen voor iedereen die werkzaam is in de culturele en creatieve sector. Podia en theaters hebben voorstellingen geannuleerd, festivals zijn gecancelled en een groot aantal musea heeft zijn deuren gesloten. Zelfstandige kunstenaars en zzp'ers in de culturele en creatieve sector verliezen hierdoor hun inkomen. De organisaties missen (publieks-) inkomsten, terwijl een groot deel van de kosten doorloopt.

Vanuit het publiek, de kunst- en cultuursector (kunstenaars en instellingen, plus brancheverenigingen en bonden), de Tweede Kamer, het ministerie en raden zijn diverse initiatieven op gang gekomen om de ontstane problemen op te vangen.
Hieronder geven wij een (zeker niet compleet) overzicht van de ontwikkelingen.

VANUIT DE KUNST, CULTUUR EN CREATIEVE SECTOR

De Kunstenbond heeft een meldpunt geopend voor zelfstandige kunstenaars en alle zzp'ers in de culturele en creatieve sector, om hun problemen en gederfde inkomsten te melden bij de Kunstenbond, via een speciaal geopende website.
Lees hier het bericht van de Kunstenbond (waarin ook een leidraad is opgenomen voor zzp'ers).
Klik hier voor het meldpunt op de speciaal geopende website.

Geld voor kaartje niet terugvragen
Diverse oproepen worden gedaan aan het publiek om het geld van het ticket (van de voorstelling die niet doorgaat) niet terug te vragen aan de instelling om zo de onkosten van makers en de betaling van personeel te kunnen continueren: in Nederland bijvoorbeeld door Tinkebell (op Twitter) en Nicolette Aschermann (op Facebook), en door Organisatie Oude Muziek.
Deze laatste vraagt om het betaalde ticketgeld om te zetten in een donatie die ten goede komt aan de musici.

Berichtgeving aan leden en belanghebbenden
Over afgelastingen en sluitingen naar aanleiding van de richtlijnen door bijvoorbeeld de Museumvereniging, NAPK, VVTP, VSCD, enzovoort.

De redactie van NICC Magazine kreeg het verzoek van de culturele sector om deze oproep te plaatsen en uiteraard ondersteunen wij deze initiatieven van harte.

De Indische Agenda

LET OP! Sluitingsdatum kopij op 10 juni 2020

In verband met het vanwege het COVID-19 virus afgelasten van vrijwel alle culturele evenementen, pasars, concerten en het sluiten van theaters, musea, enz. worden de meldingen in deze rubriek tot onze spijt tijdelijk opgeschort. Wij vragen om uw begrip hiervoor.

Wij hopen u deze informatie in een volgende editie, afhankelijk van de situatie op dat moment, weer te kunnen verstrekken.

Verras uw familielid, vriend(in), kennis, collega met een GRATIS ABONNEMENT OP NICC MAGAZINE
info@indisch-centrum-denhaag.nl

Colofon

Maandelijks Digitaal Magazine

Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Hoofdredacteur: Hans Vogelsang
Redactie:
Han Dehne
Ron Kraft
Chinook de Deugd
Columnisten: Han Dehne, Jan Tomasowa

Correspondenten:
Silfraire Delhaye (Indisch Platform)
Jan van Wagtendonk (Japanse Ereschulden)
Yvonne van Genugten (Museum Sophiahof)
Albert van Prehn (Muziek, column)
Armando Ello (Hoezo Indo)
Ivo Pabbruwe (New Zealand)

Vormgeving & lay-out: Hans Vogelsang
Technische realisatie & verzending:
Dennis van der Ham
http://www.borcaden.nl/

Verschijning: ca. de 15e van elke maand
Sluitingsdatum kopij en advertenties:
de 10e van elke maand
Advertentietarieven: op aanvraag
Abonnementen NICC Magazine: GRATIS
info@indisch-centrum-denhaag.nl
Postadres: Newtonstraat 660
2562 LA Den Haag - Netherlands

W: www.indisch-centrum-denhaag.nl
http://indisch-centrum-denhaag.blogspot.com
@: info@indisch-centrum-denhaag.nl

Rabobank IBAN: NL39 RABO 0129 216 836
t.n.v. N.I.C.C. te Den Haag
BIC: RABONL2U

Overnemen van (delen van de) inhoud is toegestaan, mits met bronvermelding.
© 2020 N.I.C.C. Den Haag

Sophialaan 10 - 2514 JR Den Haag - Tel: 070-2002500

MUSEUM SOPHIAHOF IS GEOPEND:
dinsdag t/m zondag van 11.00 tot 17.00 uur

Toegangsprijzen:
Volwassene: € 9,50.
Kind 0-4 jr.: gratis
Jeugd 5 t/m 18 jr.: € 6,50.
CJP/Veteranenpas/Ooievaarspas: € 6,50
Groepen (> 15 pers.): € 6,50 pp.

Herdenkingssymbool Melati

De Melati, de Indische jasmijn, is het herdenkingssymbool dat u onder andere kunt dragen op 15 augustus.

Prijs: per stuk : € 3,00; per 5 stuks: € 12,50; per 10 stuks: € 25,00
De prijzen zijn incl. administratie- en verzendkosten (Nederland)
Bestellen: http://webshop.indieherdenking.nl/nl/

BORCADEN
BORCA ONLINE
Torenstraat 48a | 2513BS Den Haag | Tel: 070-3642806

Wilt u familie, vrienden of leden van uw club of vereniging gratis abonnee maken? Gebruikt u dan dit formulier

NICC Magazine

e-mail adressenlijst

	NAAM	*e*–MAIL ADRES
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		

Deze e-mail-adressenlijst 'knippen en plakken' en versturen naar e-mail: info@indisch-centrum-denhaag.nl of printen en versturen per post (voldoende frankeren) naar: Administratie NICC Magazine # Newtonstraat 660 # 2562 LA Den Haag